

YITAKARI ISANKINATZINIRI PABLO CORINTO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka sankinarintsi. Intyaantaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii, tima iriitaki Pawa nintakaa-kinarori, ikaima-siritakina. Ari notsipatakari Sóstenes nosankinatzimiro. Iriitaki nokimita-kaantajiri iyiki.

² Awiroka nosankina-yitzini pikaratzi papatowintaari Pawa anta Corinto-ki, pikaratzi yasitaami Saipatzii-totaari Jesús. Iriitaki kaimasiri-yitaimi ikiti-siritan-tyaamiri. Pikimitaari pasini-satzi nampiyitarori tsika-rika-payi, awintaariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tima irijatz Pinkathari-wintairi irirori. *

³ Onkamintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi. Aritaki inkimitzityaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ipaasoonkita-kaitziri   Pablo   intasonka-wintanti

⁴ Nopaasoonkita-piintziri naaka Pawa, tima antaaro inisironka-yitaimi, itsipa-sirita-kaajamiri Saipatzii-totaari.

⁵ Iriitaki kantakaarori piyotako-pirotan-taariri, ari okanta pikinkithata-kotan-taariri.

---

* ^{1:2} awintaariri = wairontsi

6 Irootaki poisokirotan-tarori okaratzi nitakari nokinkithata-kotzimiri Saipatzii-totaari.

7 Pikanta piyaawintari impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi kowitziimotaayamini itasonka-winta-siritzimi pantawaitan-tyaaniriri.

8 Iriitaki kantakai-yaaroni piriapiro-wintanyaariri irojatzi impiyan-tajyaari, airo otzimawaitzi ompaityaa imishakowinta-paajimiri.

9 Oisokiro iwimi Pawa, iriitaki kaimasirita-jimiri paapatyaa-taariri Itomi, yoka Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

¿Ishiki-tziima pairani Saipatzii-totaari?

10 Iyikiiti, tzimatsi pasini nonintziri nosintsi-thatimiri, tima naaka intyaantaa-riti Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Nokowa-kotzimi paapatyaa-wakai-yitajyaa, onkimiwaityaaro aparoni onkantyaami pikinkithasiritari, airo pikanta-wakaa-wintawitaro opaiyita-rika.

11 Tima nokimakiri ishininkaiti Cloé ikamantapaakina ti paapatyaa-wakaityaa kamiitha.

12 Tzimatsi pitsipa-yitari anta kantatsiri: “Nokimisantziri naaka Pablo.” Pasini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Apolos.” Pasini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Pedro.” Tzimatsi pasini kantanain-tsiri: “Nokimisantziri naaka Saipatzii-totaari.”

13 ¿Ishiki-tziima pairani Saipatzii-totaari? ¿Naakama paikako-winta-kamiri? Tima pinkiwaa-yitaka pairani awirokaiti, ¿Naakama ipairyaaítaki, inkantaiti: “Pinkiwaa-mintyaari Pablo?”

14 Irootaki nopaasoonkitan-tariri Pawa okamintha ti naaka kiwaayitimini. Apatziro nokiwaa-matsitakiri pairani Crispo, aajatzi Gayo.

15 Irootaki airo itzimanta anta kantawaitatsini: "Nokiwaa-wintakari Pablo."

16 Jaa! Irijatzi nokiwaatz-i-takari pairani Estéfanas aajatzi ishininka-payi irirori. Ti nonkinkithasiritajiro tzimatsi-rika pasini nokiwaatakiri anta.

17 Ti intyaankina Saipatzii-totaari nonkiwaatanti, apatziro ityaankakina nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi. Ti nosiya-kota-paakyaa-ri yotaniri nokinkithatakoyitziro. Tima ti noninti aminaasi-waityaa iroopirota-tsiri ipaikakoi-takiri Saipatzii-totaari.

Iriitaki Saipatzii-totaari, isintsinka Pawa, iyotani

18 Aririka ankinkithata-kaawityaari pyaasita-chani ankantiri: "Ipaikakoi-takiri Saipatzii-totaari," ikimita-kaantajai masontzi-siriri anayitimi. Irooma arokaiti awisako-siriri anayitaji, ayoyitaji omapirotatya iñaakan-takiro itasorinka.

19 Tima isankinataitaki pairani, ikantaitzi: Naapithatiri iyotani ikaratzi yotaniwita-chari. Nomaisanta-kayiri ikinkithasiritani kinkithasiriwitachari.

20 ¿Tsikama inkantajyaa-rika yotaniri? ¿Tsikama inkantajyaa-rika yotzinkari ikaratzi yomitaan-tasiwaitarori iroopirotzi-motziriri irirori-payi? Pawa omasontyaa-yitajiriri osaawi-satziiti, ikaratzi yotaniwita-chari pairani.

21 Tima inkarati yotaniwaita-sita-chari, ti imatiro iyotajiri Pawa. Iriima Pawa matzirori iyota-nita, onimotakiri irirori iwawisaako-siri-yitairi ikaratzi kimsantairori iñaani, okantawitaka itzimayitzi okimitzi-mowitakari masontzi-sirin-kantsi onatzii iñaani Pawa.

22 Aririka iñiilo noshininka-payi Judá-iti intasonka-wintan-taiti, irootaki inkimisantanyaari iriroriiti. Iriima pishininka-payi awiroka, aririka inkimirri ikimita-kaantari iriroriiti yotaniri inatzii, iriitaki ikimisantziri. †

23 Irooma naaka, nokinkithata-kota-najiri Saipatzii-totaari ipaikako-wintantaka. Oshiki okompitzi-motakari noshininka-payi. Iriima pishininka-payi awiroka ikimita-kaantakina nomasontzi-waita-tyiimi.

24 Iro kantacha ayojiitzi arokaiti, iñaakan-tajiro Saipatzii-totaari itasorinka Pawa, aajatzi iyotani. Irootaki iyoyitajiri ikaratzi ikaima-siri-yitairi Pawa, onkanta-wityaa Judá-iti inatzii, kaari Judá-iti, maaroni.

25 Tima Pawa yanairi iyotani-waita-sitari atziri-payi, okantawitaka yoka atziri-payi okimitzi-mowitakari masontzin-kantsi onatzii ikantayitakiri Pawa. Tima Pawa yanairi atziri-payi otzimi-motziri isintsinka, okantawitaka yoka atziri-payi okimitzi-motakari ti aawyaantaniti okaratzi ikantawitakari Pawa.

26 Iyikiiti, ontzimatyii pikinkithasirita-kota-wakiro tsika-rika pikanta-jiita pairani tikira inkaima-siritaitimi. Ti intzima-piroti yotaniri

---

† **1:22** pishininka-payi = griego = kaari Judá-iti

pikarajiitzi, ti intzima-piroti pijiwariti, ti intzima-piroti iriipiroriiti.

²⁷ Iro kantacha iyosiiyitajiri Pawa ikaratzi ikimita-kaanta-witai-takari masontzi inatzii, irootaki impasiki-wintairi apaata iyotani-waitasitari. Iyosiiyitajiri ikaratzi ikimita-kaanta-witai-takari kaari aawyaawaitaniri, irootaki impasikitani-tajyaari apaata iriipiroriiti.

²⁸ Ari ikinakairori Pawa iyosiitan-taariri kaari imiraawintzi atziri-payi, kaari iriipirotzi-motirini. Ari okanta opoñaan-taari iniwititaro okaratzi imaninta-witai-takari.

²⁹ Ari ikinakairori Pawa airo itzimanta tharowintzi-motyaarini.

³⁰ Iriitaki Pawa tsipa-sirita-kaaja-miriri Saipatzii-totaari Jesús, ityaankajiri irirori iyotakaa-yitajimi, iwamiitha-siri-yitaimi, yoitisiri-yitajimi. Iriitaki piinako-wintaimi pisaakiswaitan-taari.

³¹ Irootaki isankinatzi-taitan-takarori pairani, ikantaitzi:

Ti onkamiithati intharowinta-waitaityaa apaniroini.

Iro kamiiitha-pirota-tsiri antharowinta-jyaaro yantayitajiri Awinkathariti.

2

Ikinkithata-koitairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri

¹ Iyikiiti, nojataki pairani nariitami nonkinkithata-kotimiri Pawa, tima ti nonkimitakota-paakyaari yotaniwaita-sitaniri, ti nonintathawita-sita-paakyaami.

² Apatziro nokowa-pirota-nakiro nokinkithata-kota-piinta-jimiri   Jesús   Saipatzii-totaari, ipaikakoi-takiri.

³ Ti noñiiro onimo-tina kamiitha nosaiki-moyitakimi, tharowa-siri nokantaka.

⁴ Irootaki kaari napirotantami itsinampairi okaratzi noñaawai-yitakiri, ti osiyaaro iñaani yotaniwaita-sitaniri. Iro kantacha okaratzi noñaawai-yitakiri, imatakiro iñaakan-takiro Tasorinkantsi, oñaakan-takirori isintsinka.

⁵ Ari okantari, irootaki isintsinka Pawa ikimisanta-kaantaamiri, kaari iyotani atziri-payi matakamironi.

Itasorinka Pawa oñaakan-tayitzirori

⁶ Iro kantacha, aririka ankinkithata-kayiri antaiki-siritaniri, ari okamiithatziri ankinkithata-kotiniri yotanitaantsi. Iro kantacha iroka yotanitaantsi, ti osiyaaro iyotani-waita-sitari osaawi-satzi, iyotani-waita-sitari pinkathari-witachari iroñaaka. Tira irasi iwiro yokaiti.

⁷ Iroka yotanitaantsi nokinkithata-kotziri naaka, ti iyotako-piroitiro pairani. Okimiwaitakaro imanaita-tyiromi. Irootaki inintzi-tataikari Pawa, ari onkantyaa añaanta-jyaarori apaata iwaniinkaro.

⁸ Yokaiti pinkathari-witachari iroñaaka, tikatsi aparoni yotako-pirotironi iroka yotanitaantsi. Ari iyotakiromi, airomi ipaika-kota-kaantzirimí Awinkathariti, otzimimo-piro-tayitziri iwaniinkaro.

⁹ Iro kantacha irootaki isankinata-koitzi-takari pairani, ikantaitaki:

Okaratzi ikasiya-kaariri Pawa otakotaariri
irirori,
Anaapirotairo ikita-piintaitari, ikima-piintai-
tziri,
Anaapirotziro okaratzi anisampyaakari.

10 Irooma arokaiti, ityaanka-kairi Itasorinka
Pawa iyotakaan-tairi. Tima iriitaki Tasorinkantsi
oyotziriri Pawa okaratzi ikinkithasiritari irirori,
kaari iyotako-witaita.

11 Tima tikatsi oyotinirini ikinkithasiritani pasini
atziri, apatziro iyotziro isiriki irirori. Ari ikimi-
tari aajatzsi Pawa, tikatsi oyotinirini ikinkithasiri-
tani, apaniro iyotziro isiriki. Yoka Tasorinkantsi,
isiri Pawa inatzii.

12 Irootaki isaika-siritan-tairi asiriki Itasorinka
Pawa, irootaki ayopirotan-tajyaarori okaratzi
ikasiya-kaita-kairi arokaiti akimisanta-yitajiri.
Irootaki kaari kantaa-jata-tsini iyotajiro osaawi-
satzi,

13 ikaratzi oyomitaan-takirori iyotasi-winth-
waitari irirori. Okaratzi akinkithata-kotakiri
arokaiti irootaki iyotakaayita-yitairi Tasorinkantsi.
Irootaki akinkithata-kaayita-jiriri antaiki-
siritaniri tsika okantako-pirota asiri.

14 Iriima kaari antaiki-sirita-tsini, ti inkimisan-
tiro iyotakaan-tawitari Tasorinkantsi, okimitzi-
mowaitakari masontzi-siritaantsi. Ti onkantaa-
jati iyota-kotajiro irirori, tima ti isaika-siritan-
tyaari Tasorinkantsi iyotakaan-tayityaariri.

15 Irooma arokaiti antaiki-siritaniri, aritaki
amayitairo ampampitha-siritako-pirotajiro maa-
roni tsika-rika opaiyita. Ari okantari, okantaw-
itaka ti inkimatha-piro-yitai osaawi-satzi tsika
akantayitanaja arokaiti.

16 Irootaki isankinata-koitzi-takari pairani aka, ikantaitzi:

¿Tzimatsima yotako-pirotairini ikinkisiryaari Awinkathariti?

¿Tzimatsima matirini iyomitairi?

Irooma arokaiti, iyotakaa-yitairo okanta-kota ikinkithasiritani Saipatzii-totaari.

3

Antawaita-najiniriri Pawa

1 Iyikiiti, tityaa nomatiro nonkinkithata-kayimi nokimitairi nokinkithata-kayiri antaikisiritaniri. Okimiwaitakaro owakirami pitanyakyaaro pawintaa-jyaari Saipatzii-totaari. Okimiwaitakaro ainiro piinchaa-nikitimi,

2 ainiro ithotaa-i-tzimi, tikira impaitimiro kisyatatsiri owaritintsi. Tima tikiraata pinkimathayitairo okaratzi noyomitaa-witakamiri, irojatzi pikantayita iroñaaka.

3 Tikiraata pantaiki-siriti. Ainiro pikisawakaa-wintaro opaiyita-rika, panta-wakaa-waita. ¿Kaarima iroka yantayita-piintakiri osaawi-satziiti?

4 Tima tzimatsi anta, kantatsiri: "Nokimisantziri naaka Pablo." Pasini kantatsi: "Nokimisantziri naaka Apolos." ¿Kaarima iroka osiyarori iñaana-minthata-wakaa osaawi-satziiti?

5 ¿Tsikama nopaitaka naaka? ¿Tsikama ipaitaka Apolos? Naakataki apiti impiratani Pawa, ityaankakina nonkinkithata-kaayitajimi pinkimisantan-tajyaari awirokaiti. Tima

intyaantayita-kayi Awinkathariti maaroni arokaiti onasiyitaka onkarati antayitajiri.

6 Tima naaka osiyariri pankita-tsiri. Iriima Apolos osiyawaitakaro iriitaki oyaatapaa-kinari ithamaita-kotziro nopankitakiri. Iriima Pawa iriitaki matzirori yantai-kita-kaayitziro pankirintsi.

7 Ti yiriipiro-waiti pankita-kirori, ari ikimitari thamaita-kota-kirori. Iriitakira iriipirota-tsiri Pawa, yantaiki-sirita-kaayitaimi.

8 Osiyawaitakaro intzimimi yantawaita-kaani. Intyaantakiri impanki-waiti, intyaantakiri pasini inthamaita-kotiro. Apatziro impinaitakiri okaratzi yantawai-matsitaki, intyaantairi inampiki, tima ti inkowa-pirota-jaantyaa irirori.

9 Ari nokantakari naaka, osiyawaitakaro naaka antawaitzi-niriri Pawa. Irooma awirokaiti pisiyakaro awirokami pankirintsimasi. Pisiyawaitakaro aajatzi awirokami pankotsi.

10 Naaka kimitakariri yotzirori iwitsikiro. Naaka itanakarori nowitsikiro pankotsi, iriitaki Pawa nisironkata-kanari nitanta-nakarori nowitsikiro. Ipoñaa impokayiti pasini thonkatironi iwitsikiro. Iro kantacha ontzimatyii initsikiro-wintyaaro inthonkan-tyaarori kamiitha.

11 Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari osiyarori itapiintarori yaitziri iwitsikan-titarori pankotsi. Airo itzimawaitzi pasini impoyiityaarini.

12 Aririka iwaitakiro itapiintarori iwitsikan-titaro pankotsi, aritaki inthonkai-takiro iwitsikaitiro pankotsi. Kantatsi iwitsikaitantyaaro ooro, kiriiki, mapipayi poriryaa-tsiri.

Ari onkantaki aajatzi iwitsikan-taityaaro inchapanki, inchasi-pana, saworosi.

¹³ Iro kantacha aririka ontayaan pankotsi, ari iñiitiro opaita-rika iwitsikan-taita-karori iroka pankotsi.

¹⁴ Iroorika iwitsikan-taityaa mapipayi airo apiota ontayaan, omapiro okisotzi okaratzi iwitsikan-taitakari. Oshiki impina-piroitiri owitsika-kirori iroka pankotsi. Ari inkanta-jyaari isiyakaa-wintai-takiri owitsikirori pankotsi, impina-piroi-tairi aajatzi.

¹⁵ Iriima owitsikan-takarori pankotsi kaari shintatsini oontaayityaa, kapichiini ipinaitairi. Ari inkimitaatairiri isiyakaa-wintai-takiri witsikirori iroka pankotsi, kapichiini onkantajyaa yawisako-siritan-tajyaari, isiyako-waita-jyaari awisakota-tsiri intaawityaami.

¹⁶ ¿Tima piyojiiti awiroka osiyakaa-winta pankotsi? Tima kimiwaitaka awirokami itasorintsi-pankoti Pawa, awiroka isaika-siritantari Tasorinkantsi.

¹⁷ Tzimatsi-rika owaaripirotakironi osiyakaa-wintari itasorintsi-pankoti Pawa, aritaki iyaaripirotairi Pawa irirori, tima tasorintsi onatzii iwanko. Ari okanta isiyakaa-wintai-tzimi aajatzi awiroka-payi.

¹⁸ Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Kimitaka tzimatsi anta kantayita-tsiri: "Yotaniri nonatzii." Irootaki kamiitha-witachari inkinkithasirita-kotiromi yokaiti okaratzi osiyimotariri osaawi-satzi masontzi-sirin-kantsi onatzii. Tima iroka, irootaki kantakai-yaaroni iyota-nitan-tajyaari.

19 Tima ti apantzi-motyaari Pawa okaratzi ikimita-kaanta-waitari osaawi-satzi yotanitaantsi onatzii. Irootaki isankinatakoitakiri pairani, ikantaitaki:

Iriitaki Pawa airikakiriri yotaniwai-witachari, iyotanin-kakiini.

20 Isankinataitaki aajatzi pairani ikantaitaki: Iyotzitakaro Pawa okaratzi ikinkithasiri-waitari yotaniwai-witachari.

21 Irootaki airo piyosittanta awirokaiti aparoni intzimi yomitaa-jimini. Airo pikimosiriwintawaitsiri pinkanti: "Iriipirori inatzii yoka." Tima inkarati tzimain-tsiri, pinkimita-kaantairi awiroka asitari, ikimiyitatyaa yokapayi:

22 Pablo, Apolos, Cefas, osaawi-sato-payi, añaantarintsi, kaamanitaantsi, awisayita-tsiri iroñaaka, awisayita-tsini apaata. Maaroni iroka, kimiwaitaka awiroka asityaa-ronimi maaroni, *

23 tima awiroka-payi yasiyitaari Saipatzii-totaari, iriima Saipatzii-totaari yasitari irirori Pawa.

4

Yantawairi tyaaantaariiti

1 Ari okantari, ontzimatyii inkimitakaantaitina impiratani Saipatzii-totaari, naakapayi iwaki noyomitaan-tajiro kaari iyotako-witaita pairani.

2 Iro kantacha tzimatsi-rika iyosiitaitaki yantayitairo opaiyita-rika, okowa-pirotatya imayitajiro yantiri omatantyaari yawintai-tyaari.

---

* **3:22** Cefas = Pedro

³ Noyotzi naaka pimonkaratan-tanari nokarajiitzi. Tikatsi ompaitzi-motyaana pinintzi-rika paminako-tinaro nantaki-rorika kamiithaini. Tikatsi ompaitzi-motyaana inti-rika imishakowintina jiwayita-tsiri nampitsiki. Tima ti nosirita-kowaityaaro naaka nomonkaratyaaari nokarajiitzi.

⁴ Aririka namina-kotyaami naaka, kimiwaitaka ti ontzimi-motina nokinakaa-siritani. Iro kantacha ti naaka aminako-waita-chani, iritakira Awinkathariti amina-kota-jinani.

⁵ Irootaki airo pimatantaro awiroka-payi pimonkaratyaaari impaityaa-rika. Iriitaki Awinkathariti aminako-yitairini maaroni aririka impiyapaakiri. Iriitaki ñaakanta-pajironi okaratzi antayitakiri omanani-kiini. Ari iñaakan-tapajiro okaratzi asiriwaitari antayitirimi. Ari inkanta-jyaari Awinkathariti kimosiri-wintaini apaata.

⁶ Okaratzi nokinkithata-kota-kimiri aka, naaka siyakaa-wintacha notsipatari Apolos. Irootaki nokantan-tamirori poisokirotan-tyaarori Sankinaritsi-pirori, tima irootaki ikantaita-piintakiri: “Airo piwanaa-pirotsiro sankinatain-chari.” Aritaima piwashaaントairo pimonkarata-wakaa-piinta, pikimosiriwintapiintana pikanta-jiitzi, “Iriitaki yoka anairiri pasini.”

⁷ Okaratzi pikanta-yitakira, ¿Piñaa-jaantakima panaako-yitairi awiroka pasini-payi? ¿Piyota-sita-karoma apaniroini kaari iyomitaai-tzimir? ¿Paitakama pitharowintantari pinkimita-kaanta-waijiita

apaniroini piyota-nita-sita?

⁸ Okaratzi pikimosiriwinta-waitaka awiroka-payi, pikimitakari pinkathari-payi, ashaarantaniri-payi, aasiryaanii-inta-waitziri iwariti. Kimiwaitakami ti noyomitaajimi naaka-payi. Onkamintha pimpinkathari-wintan-tayiti, aritaki ankarajiiti tsika-rika pimpinkathari-wintanti.

⁹ Tima Tyantaariiti nonayitzi naaka-payi, tira niriapiro-jiiti. Ari ikantakaakana Pawa. Nosiyako-waitaari yasita-koitani ikowitziri iwamaitiri. Oshiki ikowitzaki maaroni atziri-payi iñaakowintina, imatzitaikaro aajatzi Maninkari-payi inintaki iñaakowintina.

¹⁰ Ikinkithasirita-koitana naaka tikatsi apantyaanani nokinkithata-kotajiri Saipatzii-totaari. Irooma awiroka-payi pikinkithasirita-kota yotaniri pinayi-tzii pikinkithata-koyitairi Saipatzii-totaari. Irooma naaka-payi ikinkithasirita-koitana ti naawyaa-siri-piro-wainiti. Irooma awirokaiti ikinkithasirita-koitzimi aawyaa-siri-waitaniri pinatzii. Oshiki ipinkathai-takimi awiroka-payi, irooma naaka-payi, timachiini.

¹¹ Aikiro nojatatzzii nokimaatsi-witaro, irojatzi nokantziro iroñaaka, notashi-niinta-waitzi, nomiri-niinta-waitzi, thonkako-waitakana, iwatsinaa-waitai-takina, ti ontzimi-motina nowanko,

¹² oshiki nantawaitaki, naakataki antawai-wintacha. Tzimatsi-rika kisaniintanari, nonisironkatari naaka. Aririka iwatsinaa-waitaitina, namawitziro.

13 Aririka inkawiya-waitaitina, notsimaryaaaka-yitari. Ikimita-kaantai-takina tikatsi apantyaanani, kaarasi nonayitakimi. Irojatzi ikantaitana iroñaaka.

14 Ti iro nosankinatan-tyaarori iroka nonintzi nowaañaimi awiroka-payi, nonintatzii noyomitaa-yitimi, nokimita-kotari iirintaitari iyomitaa-najiri itakotani itomi.

15 Kimitaka tzimawitacha oshiki nintatsini iyomitaimimi, iro kantacha ti noyoti tzimatsi-rika nintatsini yaakamiithatimi isiya-kotyaari yirintaitari. Irootaki nosiyakaa-wintziri naaka iriimi Jesúס Saipatzii-totaari matakaa-kinaroni nosiyakotyaari asitamiri, nokinkithata-kaapaa-kimiro pairani Kamiithari Ñaantsi. *

16 Irootaki nosankinatan-tamirori iroka: Pinkimita-kota-jyaanaro naaka.

17 Irootaki notyaantan-takamiriri iroñaaka Timoteo, nokimita-kaantziri iriimi notakotani notomi, iriitaki iriapiro-winta-kiriri Awinkathariti. Iriitaki siritakai-yaamironi tsika ikantakaakana Saipatzii-totaari, tsika nokanta noyomitaa-yitajiri kimisantz-in-kariiti tsika-rika-payi isaikayitzi.

18 Tzimayitatsi pikarajiitziri anta kosiriwinta-waita-chari, inintajiitzi pinkimisantiri irirori. Isiyakaantzi airo napiitziro nariita-jyaami.

19 Iro kantacha sintsinira nompiyaki, iriirika Pawa nintain-tsini. Ari noñiirori omapiro-rika yaawyaa-siri-waita-nitzi ikaratzi kimosiriwinta-waitain-chari anta. Kimitaka iñaawai-winthawaita-sitaka.

---

* **4:15** oshiki = ikaratzi 10,000.

20 Tima inkarati ipinkathari-piro-wintairi Pawa, iriitaki ñaakantironi yaawyaa-siri-waitanitzi. Ti iñaawai-wintha-waita-sityaa.

21 ¿Arima onimotakimi nariita-jyaami nowasankitaa-waita-paakimi? Iro pininta-taiki nonisironka-yitapaakimi, airo nosintsi-waita-paakimi.

5

Imishakowintai-tziri antayitzirori kowiinkari

1 Tima nokimaki tzimatsi aparoni pikaratziri anta imayimpi-waitaki. Yantakiro kowiinka-pirota-tsiri kaari ikimakoitzi yantiro kaari kimisanta-tsini. Tima inanta-waitakaro iriniro-thori, iinantari iriri.

2 ¿Paitama pikimosiriwinta-waitantari itzimatai-tzira pikaratziri anta antakirori iroka? Ti piwasirita-kowaityaari piñaakiri yantakiro. Tima iro kamiitha-witacha pimisitowa-kaantirimi yoka atziri.

3 Okantawitaka ti nosaiki-motimi pinampiki, iro kantacha aririka nosirita-piintyaami kimiwaitaka arimi ankarati asaiki anta. Irootaki pinkimita-kaantan-tyaarori iroñaaka arimi ankarati anta, nomishakowintakiri yoka atziri.

4 Ontzimatyii papatotyaa, pawintyaari Awinkathariti Jesú, pinkimita-kaantiro arimi nonkaatimi anta. Pimatiro iroñaaka okaratzi inintziri Awinkathariti,

5 pimisitowiri atziri, iwasankitairiita Mishatantaniri. Aamaa-sityaa aritaki onkantaji yewisako-siritai apaata impiyaji-rika Awinkathariti Jesú.

6 Ti ampantyaaro pinkimosiriwinta-waityaa.
 ¿Tima piyotiro okaratzi ikantai-takiri pairani:
 "Kapichiini onawitaka siñakayirori yatantaitari,
 iro kantacha osiña-kayiro maaroni opatha
 yatantaitari?"

7 Pinkimita-kaantajiro awiroka pisokaa-tyiromi siñapathata-kairori yatantaitari,
 pishiyitairo kamiitha. Irootaki pantayitiri,
 pimisitowiri antapiinta-kirori karipirota-tsiri,
 yantitaan-taro = kari. Pinkimita-jyaaro
 yatantaitari kaari siñatsini, iwapiintaitari
 yoimosirinkai-tziro kitaitiri Anankoryaantsi.
 Tima inkamawintaji Saipatzii-totaari isiyakaa-wintari ipiraitari iwamaitakiri yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi.

8 Irootaki antantyaarori okaratzi isiyakaa-wintai-takiri. Ontzimatyii awashaantajiro
 karipi-rota-tsiri, kaari-kamithata-tsiri, osiyakaa-wintzirori siñakayirori yatantaitayi. Ontzimatyii
 ankamiitha-siritaji, añaawaitajiro iroopirota-tsiri, osiyakaa-wintakari yatantaitari kaari
 siñatsini.

9 Tima nosankinatzi-takami pairani, nokantakimi: "Airo paapatyaawinthatari ikaratzi
 antapiinta-kirori karipi-rota-tsiri."

10 Okaratzi nokanta-yitakimiri, ti iri nonkantakoti kaari awintaa-jyaarini Jesús, antayitzirori
 karipi-rota-tsiri, kisakowaitaniri, amatawitaniri,
 pinkatha-waitziriri pawaniro. Iriimi nonkantakotimi, airo pisaika-yitaimi kipatsikika.

11 Iriitaki nokanta-kotzi awintaa-naariri
 Jesús, paitasi-waita-chari "Iyiki." Airora
 paapatyaari yoka yanta-piintzirora karipi-

rota-tsiri, kisakowaitaniri, pinkatha-waita-sitari osiyakaarontsi, ikawiyana-tawaitaki, isinkiwaitapiinta, yamatawitanta-piintaki. Ti onkamiithati pintsipatayaari yoka.

¹² Tira iyoyiitajai aroka-payi amishakowintajiri ikaratzi kaari awintaariri Jesús. Iriima kimisanta-tsiri akarata-piintziri kamiithatatsi amishakowinta-yitajiri yantayitiro-rika kaaripiota-tsiri.

¹³ Irootaki pookantyaariri yoka atziri antapiinta-kirori iroka kaari-pirori. Iriitaki Pawa aminako-yitairini ikaratzi kaari awintaa-yitariri Jesús.

6

Ti onkamiithati yamina-kotairo amaimanita-wakaani kaari kimisanta-tsini

¹ Aririka pimaimanita-wakaiyaa pikaratzi pikimisanta-jiitzi, ti onkamiithati pijati yamina-kotimiro jiwayita-tsiri nampitsiki, kaari kimisantzin-karita-tsini. Iro kamiithatatsi pijatasitiri pikaratzi pikimisanta-jiitzi. *

² ¿Tima piyojiti awiroka aminako-yitairini apaata maaroni osaawi-satziiti? ¿Airoma pimatziro piwitsika-yitairo okaratzi pomirintsitzimoyitamiri kapichiini awiroka-payi?

³ Tima arokaiti aminako-yitairini aajatzi Maninkariiti. ¿Airoma okantzi amina-kotiro ikaratzi maimanita-waka-chari iroñaaka?

---

* **6:1** kimisantzin-karita-tsini, awiroka = kitisiriri

4 ¿paitama pinintantari yaminako-yitaimi atziri-payi kaari pikarata-piintziri papatowintyaari Pawa?

5 Tima ontzimatyii pimpasiki-wintiromi iroka-payi. ¿Tikatsima yotaniri pikarajiitzi witsiki-mironi?

6 Iroka pikanta-piintaka, pisiya-sitari jiware kaari kimisanta-tsini, pikowa-kotakiri iwitsika-yitajimiro pimaimanita-wakaa-jiita, pikaratzi pikanta-wakaawita “iyikiiti.”

7 Irootaki oñaakan-tzirori ainiro pikinasi-waiyita, pimishakowinta-waitakiri pikarajiitzi anta. ¿Paitama kaari pamawitantaro kapichiini inkawiya-waitaitimi, aajatzti yamatawita-waitaitimi?

8 Irootaki pimayitirimi. Awiroka-payi kantzimo-niinta-wakaacha, pamatawita-wakaa-jiitaka pikaratzi pikanta-wakaawita “iyikiiti.”

9 ¿Tima piyojiiti, airo iñaayitairo apaata impinkathari-wintairi Pawa ikaratzi kaaripirota-tsiri? Paamawintajyaa, otzimi-kari pikinakaasitani. Ari ikantari ikaratzi antapiintzirori karipiro-yitatsiri, pinkatha-yitziriri isiyakaaro pawaniro, mayimpiri-payi, ñathatha-wakaa-waita-chari isiramparin-kakiini,

10 kosintzi-payi, kisakowaitaniri, sinki-ryaantzi, kawiyán-taniri, amatawitaniri. Airo iñaayitairo impinkathari-wintairi Pawa yokapayi.

11 Pairani, ari pikanta-yiwitakari awirokaiti. Irooma iroñáaka okimiwaitakaro tzimatsi kiwijimini, ikiti-sirita-kayi-taimi, itampatzika-siritajimi, tima pawintaa-piinta-jyaari

Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-yitaamiri. †

Pimpinkathatan-tajyaari Pawa, tsika-rika opaiyita pantayitairi

12 Tzimatsi kantayita-tsiri: “Isinitai-tanaro nantayitiro opaiyita-rika.” Iro kantacha tira ampantyaaro yantaitiro maaroni. Aritaki okantawita, isinitai-takairo antayitiro ompaiyitaa-rika. Iro kantacha tira anintataitiro atzirin-tanta-yitai opaita-rika-payi isinitaitairi.

13 Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi: “Irootaki otzimantari owaritintsi onimoniintan-tairi amotyaaki. Irootaki otzimantari amotyaa, ankimaniiintan-tyaarori owaritintsi.” Ari okantawitari, iro kantacha ari yapitiro-ryaajairo Pawa yapirotairo. Irootaki airo pikanta-waitanta awiroka: “Irootaki otzimantari awatha añaatha-waitan-tyaari.” Tira ari onkantyaa. Iro otzimantari awatha ampinkathatan-tajyaari Awinkathariti. Irootaki itzimantari Awinkathariti onimota-kaanta-jyaari awathaka.

14 Tima airo yapirota-jaantairo Pawa awatha, ari iwiriinta-yitaji, iñaakan-tayitairo isintsinka, ankimita-jyaari tsika ikantaja ipiriintaaro pairani irirori Awinkathariti.

15 ¿Tima piyojiiti iriitaki Saipatzii-totaari asitaaro piwatha? ¿Kantatsima aapithatajiri awatha yasitaari irirori ompoña asiniwaitajiro amayimpi-waitan-tyaaro? ¡Tira ari onkantyaa!

---

† **6:11** pawintaa-piintaari = wairontsi

16 ¿Tima piyojiiti ikaratz i mayimpi-waitatsiri, kimiwaitanaka iwichaa-najyaaromi, aparoni ikantanaja iwathaki? Irootaki isankinaitakiri pairani, ikantaitaki:
tima aparoni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

17 Iriima ikaratz tsipata-naariri Awinkathariti, iwichaa-sirita-naari irirori, kimiwaitaka aparoni ikantakaa-naarimi.

18 Ontzimatyii pinkoki-pithatairo ñaathawaisita-wakaantsi. Tima okaratzi nasiyita-chari kaari-pirori yantaitziri, ti iri wasinonkaa-chani antakirori, pasini iwasinonkaaki. Iroorika imataki ñaathataawakantsi, iriitaki wasinonkaa-waitaincha apaniroini iwathaki.

19 ¿Tima piyojiiti irootaki piwatha osiyarori pankotsi isaikantari Tasorinkantsi? Iriitaki Pawa otyaanta-kimiriri, iriitaki omnipirayitamiri. Ti awiroka añaasiwaita-chani apaniroini,

20 iriitaki Pawa pinako-winta-pirota-jimiri yasitan-taamiri irirori. Irootaki pimpinkathathan-tajyaariri Pawa, ari pinkimitaa-jirori pantayitiro opaiyita-rika, aajatzi okaratzi pikinkithasiritari.

7

Imaimanita-wakaiyaa aawakaa-chari

1 Iroñaka nakimiro okaratzi pisampitanari pisankinari: Irootaki kamiitha-witacha airo yayimi iina atziri.

2 Iro kantacha, ontzimatyii yaayiiti iina imayimpi-waitzi-kari. Ari onkimiyita-jyaari aajatzi kooya-payi, ontzimatyii aayiiti oimi.

3 Ari okamiithatzi piñaa-wakaa-piintajyaa paawakai-yitaka.

4 Okaratzi iinataitari, ti apaniroini asitaaro owatha, irijatzi asitaaro oimitari. Ari okim- itari aajatzi, ikaratzi iimitaitari, ti apaniroini yasitaaro iwatha, irojatzi asitaaro iinatakari.

5 Irootaki, airo okamiithatanta papakapaintiro piñaa-wakaa-piintajyaa paawakai-yitaka. Iro kantacha, kantatsi pinkinkitha-waita- wakaiyaa pintziwintan-tyaarori opaita-rika pamana-koyitziri. Ompoña pitanajyaaro piñaawakaanaiya, ari onkantyaa airo yathataantami Kamaari, ti piñaakota-nityaa awiroka-payi. *

6 Irootaki iroka nosinitan-tziri naaka, titz- imaita nosintsi-thatiri maaroni yantayitajiro iroka-payi.

7 Noninta-taawita naaka inkimita-kota- jyaanaromi maaroni sirampari tsika nokanta naaka. Iro kantacha airo omata iroka. Tima inasiyatkaroo Pawa itasonka-winta-yitakai aparoni-payi arokaiti. Itasonka-wintaki Pawa ikaratzi kaari tzimayita-tsini iina, iriima pasini- payi tzimayitaki iina.

8 Nokantzi noñaanatziri kaari aawakaa-chani, nokantziri: Iro kamiithatatsi pisaika-siwaityaa airo otzimi pitsipatari, pisiyaana naaka. Irojatzi nokantzi-tariri ikaratzi kamayita-tsiri itsipatari.

9 Irooma tirika piñaako-nityaa, ontzimatyii pintsipatyaa. Tima irootaki kamiithatatsi ontz- imi pitsipatari airo ayimawaitantami.

* **7:5** Kamaari = Mishatantaniri = Satanás

10 Noñaanatziro kooya tzimain-tsiri oimi, nokantziro: Ti onkamiithati pooka-wakaiyitajyaa. Ti naaka asityaaroni noñaani iroka, iriitaki Awinkathariti asitarori.

11 Aririka pooka-wakaiyaa, irootaki kamicithatatsi pisaika-siwaitajyaa apaniroini airo paaji pasini piimi. Irooma airorika, kantatsi pimpiyositairi piimi. Noñaanatzimi awirokaiti iimitaitari, nokantzimi: ti onkamiithati pookiro pinina.

12 Noñaanatziri pasini-payi, nokantziri: Iyikiiti, aririka piinantyaaro kaari kimisanta-tsini, ontzimatyii poisokirotyaaro, aapatyaaakami-rika iroori airo ookaimi. Ari nokantziri naaka, iro kantacha kaari Awinkathariti sintsithati-mironi iroka.

13 Ari okimitzitari aajatzi kooya oimintariri kaari kimisanta-tsini, ontzimatyii oisokirotyaari irirori, yaapatyaaakaro-rika kamiitha.

14 Okantawitaka ti inkimisantz-in-kariti oimi, yasitaari Pawa irirori okantakaan-takiro iina. Ari ikantzitari aajatzi iinantarori kaari kimisanta-tsini. Irooma aririka yooka-wakaiyaa, kimitaka airo yewisako-siritai iwaiyani-payi. Irooma aririka yaawakaiyaa, yasiyitaari Pawa aajatzi iwaiyani-payi.

15 Iro kantacha ininti-rika yooka-wakaiyaa, kaari kimisanta-tsini, kantatsi imatiro. Tikatsimaita sintsithatirini airo yooka-wakaa akantayitajiri "Iyikiiti," aajatzi akantayitajiri "Chookiiti," aayitziriri kaari kimisanta-tsini. Irooma aririka yaapatyaa-wakaajyaa kamiithaini, irootaki inintziri Pawa.

16 Nokantzimi awiroka iinantaitari, ti piyoti

aamaa awiroka kantakaan-taironi yawisako-siritan-tajyaari piimi. Nokantzimi aajatzi awiroka iimintaitari, ti piyoti aamaa awirokataki kantakaan-tironi awisako-siritan-tajyaari piina.

¹⁷ Ari okantari. Tsika akanta asaikayitzi, airo athataaro awasiñairo tsika akantapiinta. Irootaki inintakairi Awinkathariti, tima ari akantzitari owakira ikaima-siri-yitai Pawa. Irootaki nokanta-piintakiri naaka yantaitiro nariiyitarira kimisantzinkari-payi tsikarika yapatojiita.

¹⁸ Thami asiyakaa-winta-wakiri aparoni atziri totamisitain-chari, irasi iwiro tsika ikantaka. Tirika intomisitaa-nityaa yitanta-nakarori ikimisantai, tikatsi ompaityaa intomisitaa-nitanyaari iroñaaka.

¹⁹ Tikatsi ompaityaa aroka-rika totamistaaniri, tirika antomisitaa-nityaa. Irootaki kowapirotacha antayitajiro inintakaajairi Pawa amayitairo.

²⁰ Ari ankanta-yitajyaari maaroni, airo athataaro awasiñaa-yitiro tsika-rika akantayita owakira ikaima-siritan-tairi Pawa.

²¹ Ari okantari aajatzi. Awiroka-rika ompirataari ikaima-siritan-taamiri Pawa, airo okantzimo-siri-waitami. Irooma yathatapiro-rika ompiratamiri ininti pisitowaji, pimatiro.

²² Tzimatsi-rika ompirataari ikaima-siritajiri Awinkathariti, ontzimatyii inkinkithasirityaa saikasi-waitaja. Iriima kaari ompirataari ikaima-siritajiri Awinkathariti okimiwaitaaro impiratanimi inatzi Saipatzii-totaari.

²³ Tima Pawa pinako-winta-pirota-jimiri

yasiyitaami, irootaki kamiithatatsi airo pikimita-kotaari ompirataari isintsi-waitai-tziri imonkaratiro inintasi-waitari pasini atziri.

²⁴ Iyikiiti, airo athataa-waitaro tsika akan-tayita maaroni owakira ikaima-siritan-tairi Pawa atsipa-siri-yitan-taariri.

²⁵ Iroñaaka nakayitiri ikaratzi sampita-kowitzirori mainaro-payi. Ti ontzimi ikantakaan-tairi Awinkathariti ayota-kotanyaarori iroka, iro kantacha naaka kantimini okaratzi nokinkithasirita-kotarori. Tima iriitaki Awinkathariti nisironkataanari pawintaa-jyaana naaka.

²⁶ Iroka okaratzi nokinkithasiritali: Tima asaikayitatyi iroñaaka tsika yasinonkaita, iro kamiithatatsi pasi piwajiro tsika pikanta pisaikeyitzi iroñaaka.

²⁷ Thami asiyakaa-winta-wakiro: tzimatsi-rika awiroka piina, ti onkamiithati pookajiro. Tirika ontzimi piina, airo pamina-minatzi payi.

²⁸ Irooma aririka paaki piina, tira pinkaaripiroti. Ari okimitzitari aajatzi mainaro ikampitan-taitakiri aantyaariri sirampari, tira onkaaripiroti. Iro kantacha ikaratzi aayitatsiri iina, aritaki iñaakiro onkarati pomirintsizimotaarini. Apatziro nokanta-sitami naaka airo pipomirintsi-waitanta awiroka-payi.

²⁹ Iyikiiti, kimitaka irootaintsi omonkara-paitityaa. Itanakyaaro iroñaaka, ikaratzi tzimayita-tsiri iinapayi, ontzimatyii inkimitakaantairo tirikami ontzimayiti.

³⁰ Ikaratzi iraawaita-chari, ontzimatyii inkimita-kaantairo tikatsi ompaityaa

yiraawaitan-tyaari. Ikaratzi kimosiri-waitatsiri, ontzimatyii inkimita-kaantairo tikatsi ompaityaa inkimo-siri-waitan-tyaari. Ikaratzi amananta-yitatsiri opaiyita-rika, ontzimatyii inkimita-kaantairo ti iriimi asiyityaaroni.

31 Itzimi-rika otzimimo-yitziri osaawi-sato-payi, inkimita-kaantairo ti ampanta-pirotyaaro. Tima irootzi-mataki ompyaasi-waitajyaa osaawi-sato-payi.

32 Irootaki nokowa-kota-jimirri awiroka-payi airo okantzimo-siri-waitami iroka-payi. Mainari-payi, kaari tzimatsini iinapayi, yakowin-tyaaro yantanajiro inintziri Awinkathariti inimota-kaantyaariri.

33 Iriima ikaratzi aintsiri iina, ontzimatyii inimota-kaayitajiro iina, isirita-piinta-jyaaro osaawi-sato-payi.

34 Ñaakiro, apiti onkantyaa isirita-kota-piinta-jyaari. Ari okimitzitari kooya-payi saikasi-waitachari, mainaro aajatzi tzimawita-chari oimi. Kantatsi akowintyaaro inintziri Awinkathariti, tsika-rika opaiyitari antayitziri aajatzi okaratzi okinkithasiri-yitari. Irooma okaratzi aintsiri oimi, ontzimatyii onimota-kayiri oimi, osirita-jyaaro osaawi-sato-payi.

35 Ti nosintsi-thatimiro nokaman-tzimiro iroka. Irootaki kamiithatatsi nonkaman-timiro nowinthata-kaantyaamiri pantayitajiro kamiithatzi-motimini, ari onkantyaa pakowintan-tyaariri Awinkathariti.

36 Tzimatsi-rika asityaaroni imainaroti antarokitain-tsiri, iñaakiro-rika aritaki nintaki

ontzimi oimi, kantatsi omatiro, ti onkaaripiroti aawakaiyaa.

³⁷ Iriima asitarori mainaro, kaari nintatsini ayi oimi, kamiithataki aajatzi okaratzi yantakiri, tima irootaki inintakiri yantiri irirori.

³⁸ Ari okantari. Aririka aawakaakyaa imainaroti, kamiithataki. Irooma airorika yaitziro, irootaki kamiitha-pirota-tsiri.

³⁹ Iroka antajiri iinantaitari: okowa-pirotatya ontsipata-piintyaari oimi ainiro aawakaa. Irooma aririka inkami-motakiro, osaikasi-waitaja iroori, kantatsi aaji pasini oimi. Iro kantacha ontzimatyii inkimisantzin-kariti irirori.

⁴⁰ Iro kantacha tzimatsi nokinkithasiritari naaka, aritaki onkimo-siri-pirotiri osaikasi-waitajyaa, airorika aaji pasini. Kimitaka Itasorinka Pawa ñaawaita-kayi-narori iroka.

8

Owaritintsi yasitakai-tariri osiyakaa-rontsi

¹ Iroñaaka nakiri ikaratzi sampita-kowintzirori owaritintsi yasita-kayi-tariri osiyakaa-rontsi. Tzimatsi ayotako-yitzirori aroka, kantawitacha ontharowintyaaro. Airotzimaita amatziro iroka, irootaki kamiithatatsi antakoyita-jyaari yokapayi, aminamatajiro antharowinta-sirita-kaiyaari.

² Ari okanta itzimantari tharowinta-waitachari, kantatsiri: "Naaka oyopirotaniri." Tikira iyota-nityaa ikaratzi kantayita-tsiri.

³ Iriima Pawa iyotziri irirori ikaratzi itakotaariri.

4 Nakawakiri ikaratz sampita-kowintzirori owaritintsi yasitakai-tariri osiyakaa-rontsi. Tima ayojiiti aroka ikantai-tziriri osiyakaa-rontsi, ti ontzimi-motiri yañaantari. Ti intzimi pasini pawatatsini, apatziro ikanta Pawapirori.

5 Noyotzi tzimatsi aka kipatsiki osiyakaa-rontsi iwawa-niro-titari, aajatzi ikaratz tzimatsiri inkitiki iwawa-niro-titaitari. Iriitaki ipaita-sita-piintakari, ikantziri: “pawa,” ikantajiitzi pasini “nowinkathariti.”

6 Irooma arokaiti, aparoni ikanta apaitziri “Pawa.” Iriitaki asitairi, owitsika-kirori maaroni. Iriitaki kantakaarori atzimayitantari aroka-payi. Ari okimitari aajatzi, aparoni apaitziri “Nowinkathariti.” Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari, iwitsika-kaitakiri pairani maaroni. Iriitaki kantakaarori añaanta-yitaari.

7 Iro kantacha tzimatsi oshiki kaari yotakotironi iroka. Irootaki itzimantari amita-piinta-karori yasitakaari owaritintsi osiyakaa-rontsi, iwatzimaitaro owaritintsi. Yokaiti atziri ikaratz matapiinta-kirori, kimisantzinkari inawitaka, sipita-siri ikantajiitaka. Aririka iwayityaaro owaritintsi onkimitzi-motyaari yantakiro kaari-pirori.

8 Iro kantacha kaari owaritintsi kantakai-yaaroni yaakamiithatan-tairi Pawa. Aririka ontzimi owaritintsi apinka-piintziri, tira antakayiro kaari-pirori. Aririka antziwai-wityaaromi aajatzi, ti awamiitha-siritaji.

9 Iro kantacha ontzimatyi paamaako-wintajyaa, pitzika-siri-waitziri = kari sipita-siriri-payi, pinkanti: “Saikasi-waitaana naaka,

kantatsi nowayityaari ipaiyita-rika."

¹⁰ Pinkinkithasirita-kotiro opaita awisatsini yaminimi-rika sipita-siriri. Okimiwaitakaro iñimimi piyaaro owaritintsi yasita-kayi-tariri osiyakaa-rontsi. Okantawitaka pikanta-piinta-jiitzi awiroka: "Noyotzi naaka, ti ontzimi yañaantari osiyakaa-rontsi," kimitaka kantatsi imatanakiro iyaari irirori.

¹¹ Irootaki yantantyaarori irirori sipita-siriri kaaripirotzi-motziriri. Awiroka kantakaasityaaroni. ¿Tima pinkanta-piinta-witaari "Iyiki?" ¿Tima inkama-winta-yitajiri irirori Saipatzii-totaari?

¹² Arira pikina-kayirori pikaaripiota-kaantakariri yokapayi. Piwatsi-pirotakiri irirori, pikaaripirotzi-motakiri aajatzi awiroka Saipatzii-totaari.

¹³ Irootaki airo nowantaarimi naaka wathatsi, airo noitzinampa-siritantari ikaratzi nokantajiri "Iyikiiti."

9

Imonkaratan-taitamiri Tyaankaariiti

¹ ¿Airoma okantzi nosaika-siwaityaa naaka? ¿Kaarima naaka Tyaankaari ñaapirota-kiriri Jesús, Awinkathariti? ¿Kaarima naaka kimisantakaa-piota-jimiriri Awinkathariti?

² Kimitaka tzimatsi kaari yotinani naaka Tyaankaari. Irooma awirokaiti piyojiitzi, tima awiroka-yitaki ikimisanta-kaayitai Awinkathariti nokinkithata-koyita-jimiri, irootaki oñaakan-tzirori naaka-pirotaki Tyaankaari.

3 Iroka nonkantiriri ikaratzi ñaawinta-kowaitanari:

4 ¿Tima onkamiithati impaitina naaka ipaitarika-payi iriitaki nowantyaari, nirantyaari aa-jatzi nomiri?

5 ¿Airoma okantzi ontzimi noina naaka kimisantzinkaro? Aririka ontzimimi, ¿airoma okamiithatzi naanakiro anta pisaika-jiitzi awiroka-payi? Irootaki imata-piintakiri pasini Tyankari-payi, iroatzi imata-piintakiri ikaratzi yirintzitari Awinkathariti, aajatzi Cefas. *

6 Piyojiitzi awiroka, aikiro nantawaitatzii naaka nañaantyaari, iroatzi yantziri Bernabé. ¿Apatziroma nokanta-kaaro naaka-payi ti isinitai-tinaro nowashaantiro nantawairi nonkinkithatan-tyaari?

7 Pisirita-kotyaari tsika ikanta owayiri tzimatsiri ijwari. ¿Kamiiithama impinatiri ijiwari impantyaariri iwariti? Ari ikimi-tzitari pankiwaita-tsiri, ¿airoma okantzi iwajyaaro iwankiri? Aajatzi ikimi-tzitari pirawaita-chari, ¿airoma okantzi yanintai-yaari ipira? †

8 ¿Pikinkithasiritama awiroka-payi okaratzi nokanta-yitakimiri irootaki yamitasi-jiitari atziri-payi? Iroatzi iyomitaan-taitakiri Ikantakaan-titaniki.

9 Tima isankinata-kotakiro pairani Moisés kantatsiri:

Aririka pantawaita-kairi pipira, tima ti pintashi-niinta-kaawaitiri.

¿Pikinkithasiritama apatziro pipira isirita-kotari Pawa ikantan-takari?

* **9:5** Cefas = Pedro   † **9:7** ipira = cabra

10 ¡Tira! Arokaiti isiyakaa-wintai-takiri. Irojatzi isiyakaa-wintzi-taitakari ikantaitaki:

Tzimatsi-rika pankiwai-rintzi, tzimatsi tikaki-waitaniri. Irootaki omatantari iroka ontziman-tyaari iwayita-jyaari.

11 Ari okantari aajatzi, naaka-payi kimisanta-kaayita-jimiri, ¿airoma okantzi pimpayitajina nañaantyaari? Osiyawaitakaro tzimatsi ampankita-kirimi pisiriki. ¿Airoma okantzi awiikitajiro pasitari nasitakai-yaarori nowatha?

12 Irootaki panta-piinta-kiniriri pasini-payi anta. Naakawitaka kowapirotatsi pimpayitajinami. Iro kantacha, tira nosintsita-piintimi nonkantimi. Amawi nokanta-jiita. Tima ti noninti nomanonkimi pitnakaro pikimisantairo Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kota-kimiri Saipatzii-totaari.

13 ¿Tima piyojiiti iwapiintaro Impiratasorintsitaari tzimaraan-tatsiri yasitakai-tarori tasorintsi-panko? ¿Tima piyojiiti isinitaa-ntsitzi ipiraitari yasita-kayi-tariri Pawa pomitai-rontsiki iwayityaari Impira-tasorintsitaari?

14 Ari okantari aajatzi okaratzi ikantakinari Awinkathariti nokinkitha-yitajiro Kamiithari Ñaantsi, ontzimatyii impinai-tajina nantantyaarori.

15 Tira nosintsiwintimi pairani nosaiki-motantakamiri pimatinaro. Ti nosintsiwintimi aajatzi iroñaaka nosankinatan-tamirori iroka. Apatziro noninta-taiki nonkamimi naaka, tikira intzimanaikiita kantatsini: “Kaari iriipirori okaratzi ikimosiriwinta-waitari Pablo.”

¹⁶ Tira nonkimosiriwinta-waityaaro nokinkithata-kaayita-jimiro Kamiithari Ñaantsi. Osiyawaitaaro iriimi Pawa sintsiwintanari nantajiro, okantawitaka ti naaka pinthatasityaaroni. Airorika nomatajiro, jikanta-machiitana naaka!

¹⁷ Naakami ninta-sita-kyaaroni nantiro, ari nosintsitan-takimi impinataitina. Pawa owataik-inari nantayitajiro iroka.

¹⁸ Ari okanta, tikatsi ompaityaa noyaawintantaari pimpina-yitajina awiroka-payi. Tima nonkimita-kaantajiro iroomi impinai-tinarimi noñaayitajiro-rika nokimo-siritaji. Irootaki nokimo-siritantari iroñaaka tira nonintiro pimpinatajina nokinkithata-kaayita-jimiro Kamiithari Ñaantsi.

¹⁹ Ari nokina-kayirori nosaika-siwaitantaari, tikatsi sintsitha-waitinani ipinatana. Iro kantacha naaka kimitakaan-tawaitacha ompirataari. Irootaki nawisako-sirita-kaanta-jyaari oshiki atziri.

²⁰ Ari nokantzitaro aririka nontsipatyaaari noshininka-payi Judá-ití, nantzitaro okaratzi yamijiitari irirori, ari onkantyaa yewisako-siritan-tajyaari irirori. Irojatzi nomatzitari nontzipatyaaari sintsiwintarori Ikantakaantaitani, nomonkaratziro naaka aajatzi, okantawitaka noyowitaka tikatsi sintsitinani nosintsiwintyaaro, ari onkantyaa yewisako-siritan-tajyaari irirori.

²¹ Ari okantzitari, aririka nontzipatyaaari kaari kimakotaa-jatironi Ikantakaan-taitsiri, nokimita-kotari irirori-payi, ari onkantyaa

yawisako-siritan-tajyaari irirori. Iro kantacha ti nompiyathata-jaantyaari Pawa, tima ontzimatyii nomonkaratiro ikantanari Saipatzii-totaari nantayitiro.

²² Ari okimi-tzitari, aririka nontzipatyaari sipita-siri-waitaniri, nokimita-kotari yantayitziri irirori, ari onkantyaa yawisako-siri-yitan-tajyaari irirori. Ari nokimita-jiriri maaroni nasiyita-chari atziri-payi, ari onkantyaa yawisako-siritan-tajyaari irirori-payi.

²³ Irootaki nantanta-yitarori iroka-payi nomatan-tyaarori nonkinkithata-kaanta-yitajiro Kamiithari Ñaantsi, nontzipatan-tajyaariri yokapayi nokaratzira itasonka-wintai-taana naaka.

²⁴ ¿Tima pisirita-kotaari tsika ikanta monkarata-wakaa-chari isiyajiita iñiitan-tyaariri ityaaroni yariityaa? Aparoni ityaaroni yariityaa, iriitaki impinataitiri. Ari pinkimita-najyaari awiroka-payi.

²⁵ Tima inkarati ñaanta-piintarori imonkarata-wakaan-tyaari, ontzimatyii inkimpoyaa-najyaa, yatsipitaro itziyitaro okaratzi iniwiyitari. Irootaki yantantarori iroka impinai-tantyaariri apaata, yamathaita-kaitairi siwitha-tapo. Iro kantacha sampiya-nitatsi iroka. Irooma okaratzi siyakaa-winta-chari impinai-tairi aroka-payi, airo othonka-nitaja.

²⁶ Irootaki nokimita-kaanta-piintan-tarori naaka nosiyatyii, ti nontimpaa-waiti. Nokimita-kaantaro nosintsi-waita-tyiimi nonkaposanti, tira nonkaposwa-siwaityaaro tampyainka.

²⁷ Tima okaratzi natsipi-waitakaro notzi-winta-waitaka, nosiyakaa-waitakiro nompirata-tyiyyaaromi nowatha. Irootaki nantantarori airo ikimita-kaantai-tantanari yanakoi-tziri, airo ampinaasi-waitanta nokinkithata-kaanta-piintaki.

10

Iyomitaa-wintan-taitziro ipinkathata-sitaitari

¹ Iyikiiti, airo apyaa-kotaro okaratzi iñaakiri awaisatzitini. Ipampithatakiro minkori otzismasiki. Imontyaa-nakaro iwiryaataita-paintziro.

² Ari iñaakan-takiro yawintaa-siritakari Moisés, ipampithatakiro minkori, imontyaakaro inkaari, okimiwaitakaro ari inkiwaatai-takirimiri irirori-payi anta.

³ Iwajiitakaro awaisatzitini okaratzi itasonka-wintai-takiri.

⁴ Irajiitakiro njaa itasonka-wintai-takiri ositowaatzi-motakiri sirantaaki. Tima iriitaki Saipatzii-totaari tsipa-sirita-kariri, iriitaki oñaakakiriri njaa sirantaaki. Tima iriitaki Saipatzii-totaari kimitakarori siranta.

⁵ Iro kantacha tzimatsi oshiki kaari onimotirini Pawa, irootaki ikamaraan-tantakari otzisi-masiki.

⁶ Tzimatsi osiyakaa-winta-kairi okaratzi awisain-tsiri, aamaiyaa airo akimitantari yokapayi, aniwiyityaaro antiro kaari-pirori.

⁷ Irootaki kaari okantanta antzipatyaaari pasinisatzi itharowinta-waita ipinkathata-siwaitari siyakaa-rontsi. Tima irootaki imayitakiri

awaisatzitini pairani, iroka ikinkithata-koita-kiriri:

Ari iwawaijiita atziri, yirawai-jiitzi,
ikimosiriwinta-jiitaka.

⁸ Ari okimitari aajatzi, ti onkamiithati antayitiro kaaripi-rota-tsiri. Irojatzi yantakiri awaisatzitini, irootaki iñaanta-yitakarori ikamakaantaki aparoni kitaitiri ikaratzi 23,000 atziri.

⁹ Ari okimitzi-takari aajatzi ti onkantyaa añaanta-waityaari Pawa. Irojatzi imayitakiri pairani yokapayi, irootaki yatsikan-takariri maranki.

¹⁰ Ari okantari aajatzi ti onkamiithati ankiñaanita-kotanti. Irojatzi imatzitakari pairani yapirotan-takariri ipaitai-tziri “Apirotantsiri.” *

¹¹ Okaratzi awisain-tsiri irootaki isiyakaa-wintai-takairi, isankinata-koitakiro iyomitaaitairo iroñaaka aroka-payi, tima asaikatyii othonkima-paititaja kipatsi.

¹² Paamawinta-yitajyaa awiroka-payi. Airo pikanta-waitzi “Airo nomatziro naaka iroka kaaripiota-tsiri,” omapoka-sita = kari pimatanakiro awiroka.

¹³ Iro kantacha aririka piñiiro piniwi-siri-waityaaro, pinkinkithasirityaa ti apaniroini pikanta awiroka, imatakiro yitsinampakiro pasini atziri-payi. Tima iinataniri inatzii Pawa, airo isinitzimi irirori ayimatimi piniwi-siri-waityaaro kaari piitsinampai awiroka. Aririka piñiiro piniwi-siri-waityaa, iriitaki Pawa

* **10:10** Coré

ñaa kaimironi pimatantyaarori piitsinampairo, onkimiwaita-nakyaaro pisiya-pithata-tyiromi.

¹⁴ Notakotani-payi, pinkimita-kaantiro pisiya-pithata-tyiromi piñaayitiri-rika pasini-payi ipinkatha-waitziri siyakaa-rontsi.

¹⁵ Tzimatsi nonkantimiri iroñaaka, nonkimita-kaantimi yotaniri pinatyiimi nonkantimiro. Pisirita-koyityaaro.

¹⁶ Aririka apatota-piinta-jiita irawaijiitzi, asirita-kotaro yamana-kota-najiri pairani Saipatzii-totaari, irajiita-kairi iyomitaani-payi, ¿kaarima wichaa-wakaantsi, apatotaja asiritaari Saipatzii-totaari ikapathain-kamintakai? Aririka ampitoryiro yatantaitari, ¿Kaarima iroka wichaa-wakaantsi, osirita-kotaro iwatha Saipatzii-totaari, osirita-kotaro ikama-wintayitai?

¹⁷ Aririka awayita-kyaaro, intzima-yiwitakyaaa oshiki ankarati apatojiita, maaroni awaajitiakaro yatantaitari iwitsikai-takiri apapatharoini. Ari akantayita-naari aroka-payi, akimitanaaro apathata-tsiri.

¹⁸ Ari ikimitakari aajatzi noshininka-payi Israel-iiti, iwichaa-wakaiyita aajatzi irirori-payi, itaayitairo yasitakaariri Pawa pomitai-rontsiki.

¹⁹ Irootaki osiyakarori okaratzi yanta-piinta-yitakiri pasini-satzi-payi atziri ipomitziniri iwawa-niroti. ¿Pisiyakaantzi nokantatzii añaanitatsi iwawa-niroti?

²⁰ ¡Tira! Iro kantacha tzimatsi piyari amamina-waita-chari, iriitaki ikimita-kaantakiri iwawa-niroti, iriitaki yasitakaa-piintari iwariti. Tima kaari Pawa yasitakaa-yityaa iwar-

iti. Irootaki kaari noninta-kayimiri awiroka-payi pintzipatyaaari piwayityaaro okaratzi yasitakaa-waitariri piyari-payi, piwichaajari = kari irirori.

²¹ Ti onkamiithati piriilo irapiintsiri asirita-kotari Awinkathariti, pirakiro-rika okaratzi yasita-kayi-tariri piyari. Ari okimi-tzitari, ti onkamiithati piyaaro owapiintari asirita-kotari Awinkathariti, piwakaro-rika okaratzi yasita-kayi-tariri piyari.

²² ¿Anintatziima awatsimairi Awinkathariti? ¿Anairima irirori?

¿Notzika-siritantima impinkathataitiri Pawa?

²³ Iroka ikantaitzi: “Isinitai-tanaro nantayitiro opaiyita-rika.” Iro kantacha tira ampantyaaro yantaitiro maaroni. Ari okantawitaka, isinitaitziro antayitiro opaiyita-rika. Iro kantacha tzimatsi opaita antayitziri kaari winthata-kaiyaarini pasini-payi yantayitajiro kamiithari.

²⁴ Tira apatziro asirita-kowaityaaro anintayitziri aroka-payi, irootaki kamiithata-tsiri añaasintsi-winta-jyaaro onkarati onimotairini pasini-payi.

²⁵ Aririka pijati pamananti wathatsi, airo pisampita-kowintziri, pinkanti: “¿Ipoñaatyama wathatsi ipomitai-tziniri siyakaarontsi?” Pamanantiri, piyaari.

²⁶ Tima iriitaki Awinkathariti asitari ikaratzi tzimayita-tsiri kipatsiki.

²⁷ Ari okimi-tzitari, aririka inkaimimi pakyootiri kaari kimisanta-tsini, pakyootiri pinintzi-rika. Airo pisampitziri pinkantiri:

“¿Ipoñaatyama wathatsi ipomitai-tziniri osiyakaarontsi?” Piyaari.

²⁸ Irooma tzimatsi-rika kamantimini, inkantimi: “Yoka wathatsi ipoñaatyaa ipomitai-tziniri siyakaarontsi,” airo piwari. Irootaki pantantarori pisirita-kota-nakari kantakimiri, pikinkithasiritanaka kantatsi iyaaripiro-siritanti.

²⁹ Nokantakimi “kantatsi iyaaripiro-siritanti,” ti iro nonkanta-koti iyaaripiro-siritimi awiroka, iriitaki nokanta-kotzi kamanta-kimiri, kantatsi iyaaripiro-siritiri irirori. Aamaa aritaki pisampita-nakina, pinkantina: “¿Paitama nontzitan-tawaityaariri apatziro-machiini isirita-kotana pasini atziri?

³⁰ Tima nompaasoonkitiri Pawa noñaayitziro nowari, ¿paitama nosiritan-tyaarori onkarati inkisimai-tinari?”

³¹ Iroka nakimiro: Aririka piwawaityaa, pinkinkithasiri-waiti, pinkanti: “Tzimatsi-rika ñiinani nowawaityaa, ¿arima nontzika-siri-waitakiri impinkathatairi Pawa?” Ari pinkimitzityaarori pirawaitirika, aririka pantayitajiro opaita-rika.

³² Ontzimatyii paamawintajyaa airo poitzinapa-siritantari Judá-iti, aajatzi kaari Judá-iti, ikaratzi pikarata-piintziri papatowintari Pawa, maaroni.

³³ Irootaki nantziri naaka, natsipi-wintaro nonimota-kaantyaariri maaroni atziri-payi okaratzi nantayitziri. Ti apatziro nantiro onimotanari naaka, nantziro onkarati kamiithatzi-motirini pasini-payi, ari onkantyaa yewisakotan-tajyaari irirori.

11

¹ Pinkimita-kota-jyaanaro naaka. Irootaki nomatziri naaka nokimita-kotari Saipatzii-totaari.

Owasikainaro kooya-payi

² ¡Iyikiiti! Oshiki nokimosiriwintiimi iroñaaka, tima pakowintakaro okaratzi namitakaa-kamiri, okaratzi noyomitaa-kimiri.

³ Iro kantacha, iroka nonintziri piyotiro: Iritaki Saipatzii-totaari ijiwaritari sirampari-payi. Iriima sirampari-payi iriitaki ojiwaritari kooya-payi. Iriima Saipatzii-totaari iriitaki ijiwaritari Pawa. *

⁴ Okaratzi amita-piintari asiramparitzi, ti ampasikai-natyaa aririka amani, aririka ankinkithata-kaanti. Aririkami ampasikai-natyaaami, awinkatha-ryaakiro ikimita-kaantatkariri aito.

⁵ Irooma kooya-payi kaari pasikai-nata-chani amanayitzi, okinkithata-kaanta-yitzi, owinkatha-ryaantaki. Okimita-kowitzakaro kooya-payi amitzirori oisi.

⁶ Tzimatsi-rika kooya kaari nintatsini ompasikai-natyaa, yamii-piroi-tiniro oisi. Tima maaroni iyotaitzi oshiki ompasiki-wintawaityaa, irootaki ompasikai-natan-tyaari.

⁷ Iriima sirampari-payi airo ipasikai-nawaita irirori, tima inkimita-kotaari Pawa, iriitaki Pawa owaniinkata-kaariri. Irooma kooya, iriitaki sirampari owaniinkata-kaarori.

⁸ Tima pairani owakira iwitsikan-takarori Pawa itanakarori kooya, irootaki yaaki iwatha

* ^{11:3} ijiwaritari = iitoitari

sirampari iwitsikan-takarori. Irooma owakira iwitsikan-takariri Pawa itanakarori sirampari, ti iro yayi owatha kooya.

⁹ Ari okantzi-takari, owakira iwitsikan-tarori Pawa kooya iriitaki sirampari iwitsika-kiniri, tima tikatsi intsipatyaa. Iriima sirampari, ti iwitsikai-tiniro kooya.

¹⁰ Irootaki ompasikai-natan-tyaari kooya añaakan-tantyaarori tzimatsi opinkathatani iroori, irootaki onimota-kaantyaariri Maninkariiti.

¹¹ Tira ontzi-masityaa kooya, ti intzi-masityaa sirampari, apiti-payi yasitari Awinkathariti, ikowityaa-wakaa apitiro.

¹² Tima itanakarori kooya iwatha sirampari iwitsikaitaki. Iro kantacha ikaratzi siramparita-tsiri iroñaaka, irootaki kooya tsimayitajairi. Timo iriitaki Pawa kantakaarori itzimantari apiti-payi.

¹³ ¿Paitama pikinkithasirita-kotarori iroñaaka okaratzi nokanta-kimiri? ¿Kamiithama kooya-payi amaniri Pawa airo opasikai-nata?

¹⁴ Aroka-payi asiramparitzika iroñaaka, ti amityaaro asanthatiro aisi, oshiki ampasiki-wintiro.

¹⁵ Irooma kooya-payi, irootaki oisi owaniinkata-kaarori. Kimiwaitaka iroomi oisi opasikaainaro.

¹⁶ Tzimatsi-rika anta nintatsiri inkisako-waityaaro, okaratzi nokantakiri: Irootaki namita-piintakari naaka noyomitaan-tziro. Irojatzi ikanta-piintziri apatowintariri Pawa tsika-rika-payi anta.

Aminaasi-waita isirita-kowitaaro yakootani Awinkathariti

¹⁷ Iro kantacha tzimatsi pasini nonkantimir, airo nokimosiriwintsimiro. Tima ti onkamiithatzi-motina panta-piintakiri papatojiita. Onkarati kamiihatzi-motimini, irootaki iwasankitaa-wintai-timiri.

¹⁸ Tima nokimaki ikamantai-takina pinasiyita-wakaaka anta papatota-piinta-jiita. Iroowitaincha nonkimisantirimi,

¹⁹ tima irootaki awisa-piinta-tsini iroka. Kimitaka tzimatsi kowasiwaita-chani inkanta-koitiri “Iriitaki iriipirori yoka.”

²⁰ Ari okimita-piintari papatojiita awirokapayi pakyoota-wakaa-jiita, aminaasi-waita poimosirinkiro apaitziri “Yakyootani Awinkathariti.”

²¹ Tima piwapiintakaro sintzini pasitari. Tashaniinta ikantayita pasini-payi. Tzimatsi pasini sinkiwaita-chari.

²² ¿Arima onkantyaari? ¿Tikatsima piwankopayi tsika piwapiinta-yityaaro pasitari, tsika pirawaita-piinti? ¿Pimaninta-tziirima ikaratzi apatota-piinta-chari ipinkathatziri Pawa? ¿Pithainka-tziirima kowityaa-waita-tsiri? ¿Pisiyakaan-tzima ari noshami-winta-kimiro? Airo.

*Opoñaantari yakootani Awinkathariti
(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)*

²³ Okaratzi noyomitaa-kimiri pairani okantakota itantanakari “Yakyootani Awinkathariti,” iriitaki Awinkathariti oyomitaa-kinarori. Iroka okanta-kota: Okanta pairani tsitini-paiti tikira

ipithoka-sitaitari Awinkathariti Jesúś, yaakiro yatantaitari,

²⁴ ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ikantzi: “Piyaaro, nowatha onatzii, tima iro kamawintimini. Irootaki pisirita-kota-piintan-tyaanari.”

²⁵ Ari ikimitaakiro aajatzi ikaratakiro iwajiita, yaakotakiro iraitsiri, ikantzi: “Niraani onatzii, irootaki sitowaa-tsini yewisako-siritan-tajyaari oshiki atziri. Irootaki panta-piintajiri aririka piriilo, aririka pisirita-piinta-jyaana.”

²⁶ Aririka piwapiinta-jyaaro, pirapintajiro awiroka, piyomitaa-piintajiri atziri-payi ikama-winta-yitai Awinkathariti. Irootaki pimata-piinta-yitairi irojatzi impiyan-tajyaari Awinkathariti.

*Owamintha-waita-sita-karori   yakyootani
Awinkathariti*

²⁷ Tzimatsi-rika owaminthata-sityaaroni, iraminthata-sityaaro, kimiwaitaka iriita-jaantaki Awinkathariti ithainka-wathataki, ithainka-kiro aajatzi iriraani.

²⁸ iro kamiihatatsi, tikira ayaaro, tikira iriro, ontzima-tyiira ankinkithasirita-wakyaan kamiitha-siritakai-rika.

²⁹ Tzimatsi-rika owasiwaita-kyaaaroni, irasiwaita-kyaaaroni kaari osirita-kotyaaroni siyakaa-witachari “iwatha,” aritaki iwasankitaitakiri.

³⁰ Irootaki itziman-tayitari sipita-waita-tsiri, mantsiya-waita-tsiri, tzimayitatsi makoryaa-yitain-tsiri.

³¹ Irooma asiri-pirota-nakyaa-rika tikira awanakyaaro, airo añaajaantziro iwasankitaa-waitai Pawa.

³² Iro kantacha aririka iwasankitaa-waitakai, iñaanta-kaawaita-tiro inkimita-kaanta-waitayaa arokatakimi itomi-pirori. Ari onkantyaa airo iwasankitaa-pirotantai apaata, ikimita-kaanta-yitairi tsika inkanta-yitairi osaawi-satzi-payi.

³³ Iyikiiti, irootaki onintantari piyaa-kota-wakai-yitajyaa awiroka-payi, airo pisatika-waita aririka papatojiitakyaa pakyoota-wakaiyaa.

³⁴ Pitashaatzii-rika, piwanakyaa piwankoki tikira pijatana-kiita, onkantyaaama airo iñaakaan-taitami papatotakyaa. Aririka nariitakyaa nariitan-tyaamiri, aritaki nothotyaakiro noyomitaa-yitimiro iroka-payi.

12

Tasonka-winta-siritaantsi

¹ Iroñaaka nonkaman-timiro tsika okanta-kota tasonka-winta-siritaantsi. Iyikiiti, ti noninti onkompitzi-motyaami.

² Piyojiitzi awiroka, pairani tikira pinkimisan-tanaki, tzima-piintatsi pikinakaa-sitari, winthasiri pikanta-piinta pijata-sitziri siyakaarontsi kaari ñaawaitaatsini.

³ Irootaki nokamantantyaamiri iroñaaka: Tzimatsi-rika anta kinkithata-kaanta-tsini, inkanta-paaki “¡Kamaari inatzii Jesús!” kaarira Itasorinka Pawa ñaawaita-kayirini yoka. Irooma aririka inkanti, “¡Awinkathariti inatzii Jesús!” iriitaki Tasorinkantsi ñaawaita-kayiriri.

4 Tima aparoni inatzii Tasorinkantsi, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika ikinakairo itasonka-winta-yitakai antanta-yitarori opaiyita-rika.

5 Aparoni inatzii Awinkathariti, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika ankina-kayiro antawaitajiniri irirori.

6 Aparoni ikanta Pawa, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika okanta opoñaan-takari yantakaa-yitairo opaiyita-rika.

7 Maaroni aroka-payi, tzimatsi opaiyita yantakaa-yitairi Tasorinkantsi iñaakantari, irootaki awinthata-kaantyaariri pasini kimisantzinkari-payi yantayitajiro irirori kamiithari.

8 Thami asiyakaa-winta-wakiro. Tzimatsi atziri ikantakaakari Tasorinkantsi ontzimi-motiri iyotani inkinkithatan-tyaari. Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi ikinkithata-kotajiro okaratzi iyotakai-takiriri.

9 Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi yawintaa-siri-pirotyaari. Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi yisita-kota-kaantantari.

10 Tzimatsi pasini ikantakaakari tasonkaw-intantaniri inatzi, pasini ikantakaakari inkamantantzinkariti, pasini ikantakaakari yapiitajiro okaratzi ikamantantakiri Kamantantzinkari, irootaki iñaantyaarori irririka Tasorinkantsi kantakaariri ikamantantiro. Tzimatsi pasini ikantakaakari iñaawai-yitiro pasiniyita-tsiri ñaantsi, tzimatsi pasini ikantakaakari iwawisayiilo iñaaniki irirori okaratzi ikinkithatai-takiri.

11 Maaroni iroka-payi iriitaki Tasorinkantsi

kantakaa-karori yantantai-takarori tsika-rika opaiyita-rika. Aparoni ikanta Tasorinkantsi. Iriitaki matzirori itasonka-winta-yitakai arokapayi, imatakaa-yitairo okaratzi inintziri irirori.

¹² Ari okanta awichaa-wakaan-taari, ikimitakaanta-yitai arokami iwatha Saipatzii-totaari. Tima tsika akantawaiyita awathaki-payi, irootaki antakaa-yitairori opaiyita-rika. Ari akimitziyitaari aajatzi aroka-payi, onasiyita antayitajiro opaiyita-rika.

¹³ Tima aparoni ikanta Tasorinkantsi kiwaayitajiri, irootaki awichaa-wakaan-taari, tikatsi ompaitajyaa aroka-rika Judá-iti, kaari Judá-iti, ompipirataari, saikasi-waitatyari, maaroni. Okimiwaitaaro maaroni antsipatawakaajyaa aroka-payi irapiintairo isiyakaawintai-takari Tasorinkantsi.

¹⁴ Pisirita-kotyaaro tsika okanta awatha. Aparoni akanta awathaki, iro kantacha tzimatsi oshiki onasiyita okaratzi antayitiri.

¹⁵ ¿Kantatsima oñaawaitima aitzi, oñaanatiro ako, onkantiro: “Ti niriipiroti naaka, ti nonkimityaami awiroka pimatziro pairikayitziro opaiyita-rika?” ¿Tima iroopiroti aitzika?

¹⁶ ¿Kantatsima oñaawaiti ayimpita, oñaanatiro oki, onkantiro: “Ti niriipiroti naaka, ti nonkimityaami awiroka piñaayitziro opaiyita-rika?” ¿Tima iroopiroti ayimpita?

¹⁷ Iroomi yosiita-chanimi oki awathaki, ¿arima onkantaki ankimi? Iroomi yosiita-chanimi ayimpita, ¿arima onkantakimi ankimainkawaiti?

¹⁸ Ari okantari awatha. Tima iriitaki Pawa owitsika-kirori tsika okanta-jaanta inintaki iwit-

sikiro, irootaki onasiyitantari opaita-rika antayitziri.

¹⁹ Arimi osiya-wakai-yaami maaroni tsika okantayita awatha, airotyaa awathataromi.

²⁰ Tima aparoni onatzii awatha, iro kantacha tzimatsi oshiki onasiyita okaratzi antakaayitzirori awatha.

²¹ ¿Kantatsima oñaawaiti oki, oñaanatiro ako, onkantiro: “Naaka kowapirota-jaantacha, irooma awiroka, ti inkowaitimi”? ¿Kantatsima oñaawaiti aito, oñaanatiro aitz, onkantiro: “Ti inintaitimi awiroka”?

²² ¡Airo omatziro! Tima okaratzi tzimatsiri awathaki kaari amiraawinta-pirotzi aroka, irootaki kowapirota-jaanta-chari.

²³ Irootaki akithaatanta-piintari, omaniro awatha-payi, akimita-kaantaro pinkatharintsi onatyiimi. Okaratzi omanako-yitziri awathaki, akimita-kaantaro iroopiromi onayitzi.

²⁴ Irooma okaratzi kaari amanayita-piintziri awathaki iñiita-piintziri, tira amiraawintiro ipaita-rika antayiti-nirori. Ari ikantzitari Pawa iwitsikakiro awatha, ontzimatyii anintajiro kimitzi-mowitairi ti imiraawintaitiro.

²⁵ Tima airo okantzi ampitha-ryiilo okaratzi awathatari. Apatziro anintzi anithaa-yitajiro maaroni awatha.

²⁶ Aririka awatsinaa-waityaa kapichiini awathaki, kimiwaitaka owatsinaa-kyamia maaroniki awatha. Aririka awaniinka-waityaa kapichiini awathaki, kimosiri ankantyaa maaroni awathaki.

²⁷ Ari akantayitari aroka-payi akaratzi awintaa-siritaari Saipatzii-totaari, kimiwaitaka

aparoni iwatha anayitaimi Saipatzii-totaari.

²⁸ Iroka tsika ikantakaa-yitaari Pawa ikaratzi kimisantairiri: Itanakaro, tzimatsi Tyaantaari-payi. Apitita-naintsiri, tzimatsi Kamantan-tzinkari-payi. Mawatanain-tsiri, tzimatsi yomitaan-tataniri-payi. Ipoñaa itzimayitanaki tasonka-wintan-tsiri, isita-kota-kaantaniri, amitakotaniri, jiwtakaan-taniri, ñaawaitzirori pasiniyita-tsiri ñaantsi.

²⁹ ¿Maaronima Tyaantaari-payi anayitzi? ¿Maaronima akamantantzinkaritzi? ¿Maaronima ayomitaan-taniritzi? ¿Maaronima atasonka-wintan-taniritzi?

³⁰ ¿Maaronima isita-kota-kaanta-niritzi? ¿Maaronima añaawai-yitziro pasinita-tsiri ñaantsi? ¿Maaronima awawisayiro pasinita-tsiri ñaantsi añaaniki aroka?

³¹ irootaki pinkowa-piroti inkanta-kaiyaaro Tasorinkantsi pantanta-jyaarori kowapirota-jaanta-chari. Iro kantacha, tzimatsi anairori iroka-payi. Aritaki nonkaman-takimiro iroka.

13

Irootaki kowapirota-chari antakotantyaa

¹ Thami ankanta-sita-wakyaa, kantatsi noñaawaitiro naaka pasiniyita-tsiri ñaantsi iñaawai-yitziri pasini atziri, nomatzi-takyaaromi okaratzi iñaawaitziri Maninkari-payi. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, nopoima-wintha-waita-sitakara.

² Ari okimitari aajatzi, naakami kamantan-tzinkari, noyota-kotziro okaratzia kaari iyotako-witaita pairani, nawintari Pawa, ari onkantakimi isirinkinaro otzisi ikatziyiyo tsika-rika nonintziro naaka. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, tikatsi-machiini nomonkarati.

³ Ari okimitari aajatzi, arimi nompasitan-tyaaro maaroni tzimi-motanari irootaki ontziman-tyaari iyaari kowityaa-waita-tsiri. Aririkami natsipita-kowintyaari pasini, notaawinta-waitakari. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, tikatsira nanintaajyaa.

⁴ Tzimatsi-rika itakotan-tachari, tsinampa ikanta, kaminthaan-taniri, ti inkisako-wainityaa, ti intharowinta-wainityaa, ti inkantakaa-piro-waitayaa.

⁵ Tzimatsi-rika itakotan-tachari ti inkaaripiro-waantiniti, ti inthañaa-wainityaa, ti inkisawainityaa, ti yamawitziitiro inkisaniintanti.

⁶ Tzimatsi-rika itakotan-tachari ti intharowinta-waitayaaro yantiro-rika kaari-pirori, apatziro ikimo-siri-wintziro iyotakoitajiro iroopirori.

⁷ Tzimatsi-rika itakotan-tachari iyotziro ikisasi-waita-nita, ikimisanta-piinta-nitzi, tzimatsi iyaakota-piintani, oisokirota-piintan-taniri inatzii.

⁸ Tira onthonka-nityaa antakotantyaa. Irooma iroka-payi othonka-nita, kamantan-tzinkari-taantsi, iñaawaitan-taitaro pasiniyita-tsiri

ñaaantsi, iyotaitziro opaiyita-rika.

⁹ Tikiraata iyotaitziro maaroni, tikiraata ikamantantai-tziro okantakoyita maaroni tzimayita-tsiri.

¹⁰ Irooma aririka onkarata-paaki monkara-yitachani apaata, airo anintanajiro iroka-payi onkarati pyaayitaa-chani.

¹¹ Iroowaitaki akimiyita atzritzika. Ainiro-rika iinchaa-nitzi, akimitari iinchaa-niki, tsika ikanta iñaawaitzi, tsika ikanta ikinkithasirita, tsika okanta ipampitha-siryaari. Irooma aririka antarita-paaki, airo akimita-kota-naari tsika ikantayitara iintzi.

¹² Kantatsi asiyakaantiro aajatzi tsika akanta aminaatyaaorika asiro-taki. Airo akoñaatzi kamiitha-ini, airo ayota-jaantzi tsika akantawaita. Irooma apaata aririka ayotako-pirotajiri tsika ikanta-kota Pawa, aritaki ankimitai-yaari irirori iyoyitai aroka-payi.

¹³ Iroka karatatsiri mawa tsika otzimi asi owaironi osaiki, airo othonka-nitaja: awintaa-siritani, ayaakoniintani, otakotantani. Irootaki kowapirota-chari iroka otakotantani.

14

Iñaawaitan-taityaaro pasinyyita-tsiri ñaantsi

¹ Piriipiroti pimatan-tyaarori pitakotantya. Pinkowako-pirotajiri Tasorinkantsi intasonka-wintimi inkanta-kaiyaami pantawaitan-tyaaniriri Pawa. Irootakira pimata-jaantajiri pinkamantan-tzinkaritai.

² Aririka apatojiityaa ankaratiri kimisantzinkari-payi, tzimatsi-rika inkanta-kaakyaa Tasorinkantsi iñaawaitan-tanakyaaro pasinita-tsiri ñaantsi kaari ikima-jita-piintziri, airo akimathatziri, airo ayotziro opaita ikantziri. Tira iro iñaawaitantari ankimathatiri aroka-payi, Pawa kimathatirini.

³ Irooma intzimi-rika inkanta-kaakyaa Tasorinkantsi inkinkithata-kaanti, iriitaki kinkithata-kajaini maaroni aroka-payi, iwitsika-sirita-kaantairi, intharowinta-kaantairi, yoimosirinka-siritan-tairi.

⁴ Ikaratzi ñaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi, apaniro itharowinta-siri-waita. Iriima kamantan-tzinkari-tatsiri, iriitaki owitsika-sirita-kaayitariri maaroni kimisantzinkari-payi ikaratzi apatoyita-chari.

⁵ Oshiki onimo-tinami aririka piñaawaitan-tyaaro pasiniyita-tsiri ñaantsi maaroni awiroka-payi. Irootaki onimo-pirota-jinanimi aririka pinkaman-taniritaji maaroni awiroka-payi. Tima irootaki kowapirota-chari anairori piñaawaitan-tyaaromi pasiniyita-tsiri ñaantsi. Iro kantacha tzimatsi-rika oowaa-koñaanitaniri, iriitaki witsika-sirita-kaayityaarini kimisantzinkari-payi ikaratzi apatota-chari.

⁶ Iyikiiti, pinkimi nosiyakaa-wintimiro. Aririka nariityaami pinampiki, apatziro noñaawaitan-tapaakaro pasinita-tsiri ñaantsi, ¿nomatakiroma nokimo-sirita-kaami? Irooma aririka nokinkithata-kota-kimiro ikimathata-kaajanari Pawa, nonkinkithasirita-kaajimi, nokaman-tayita-imiro, noyomitaa-yitaimiro

aajatzi. Irootaki piñaantaarori pitharowintasiritanaja.

⁷ Intsyaa nosiyakaa-wintimiro aajatzi, okimitakaro aririka ashawiriwaiti, aririka ampiyompiwaiti. Airorika anasitaro oyamininka, irojatzi apiiyapiiti, tikatsira yotironi opaita-rika anintziri ashawiritiri.

⁸ Ari okimitari aajatzi aririka antyooti. Airorika oyaminii-nkatzi kamiitha, tikatsira yotatsini akaimatziiри awayirityaa.

⁹ Ari pikantari aajatzi awiroka-payi. Airorika piñaawaitantaro inkimathaitiri, piñaawaiwintha-waita-sitaka.

¹⁰ Tima aka kipatsiki tzimatsi oshiki nasiyita-chari ñaantsi iñaawaitai-tziri. Tzimatsi oshiki opaiyita-rika ikantai-tziri iñaawaitaitzi.

¹¹ Tzimatsi-rika ñaanatanari iñaaniki irirori kaari nokimathatzi naaka, nokimita-kaantari pasini-satzi inatzii, ari ikimitzi-tanari aajatzi irirori. Ti noshininkatyari kamiitha.

¹² Noyotzi naaka, pininta-pirotatzii awirokaiti intasonka-wintaitimi anta. Iro kantacha ontzimatyii pamina-mina-pirotairo piwitsika-sirita-kaayita-jyaari maaroni apatota-piinta-chari anta.

¹³ Tzimatsi-rika ñaawaitzirori pasinitatsiri ñaantsi, ontzimatyii inkowa-kotajiri Pawa imatakaan-tajyaariri iwaako-ñaanitairo iñaawaitziri.

¹⁴ Aririka namanantyaaro pasinita-tsiri ñaantsi kaari nokimathatziri noñaawaitziro, kimitaka nokimosiriwinta-sitakaro, okantawitaka ti nokimathatiro okaratzi namaniri.

¹⁵ iro kamiithatatsi namanantyaaro ñaantsi noyotziri, kimosiriwinta-kaiyaanari. Ari

nonkantirori aajatzi nompanthaa-wintajiri
Pawa.

¹⁶ Thami ankantawaki, tzimatsi piyotain-chari yapatojiita, ari pipaasoonkitziri awiroka Pawa, apaniroini pikimosiriwinta-waita, irima pikarajiitzi ti inkimathatimi piñaawaitakiri. ¿Arima ikimosiriwintakyaa irirori pinkantayitakiri? Airo, tima ti iyojiiti irirori-payi kamiitha-rika inkantantyaari “¡Omapirowí!”

¹⁷ Kamiitha-witaka pipaasoonkitaki awiroka. Iriima pasini-payi ti piwitsika-sirita-kaayityaari.

¹⁸ Oshiki nopaasoonkita-piintakiri naaka Pawa namanantaro pasinita-tsiri ñaantsi, kimiwaitaka nanaakimimi pamana-piintzi awiroka-payi.

¹⁹ Irooma aririka nontsipatyaaari noyomitairi yapatotaa pasini-payi kimisantzinkari, ti nomatiro. Irootyaami noninta-piro-taitimi naaka noñaawaitimi kapichiini onkantyaa inkimathatan-tyaanari, tityaami nonintaa-jatiro noñaawai-piro-taiti kaari inkimathatai-tinari. *

²⁰ Iyikiiti, airo pisiyari ipampitha-sirita iintsi, apatziro okamiithatzi pisoyaari ipampitha-sirita antari. Kamiitha-witaka pinkimita-kotyaari iintsi airo pantanta-yitaro kaari-pirori.

²¹ Pinkinkithasirita-kotiro Ikantakaan-taitani isankinatai-takiri, ikantaitzi:

Iroka ikantakiri Awinkathariti:
Tzimatsi nonintziri nonkantiriri yoka atziri-payi,
Inkarati nontyaankiri, pasini-satzi inatyii,
ñaaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi,
iriitaki kamanta-yitaini.

---

* **14:19** kapichiini = 5 ñaantsitaa-niki; noñaawai-piro-taiti = noñaawaiti 10,000 ñaantsi

Iro kantacha airo ikimisantai-tawakiri.

²² Iroka siyakaa-winta-chari. Aritaki okantaki itasonka-wintai-tajai añaawaitan-tyaaro pasinita-tsiri ñaantsi, irootaki iñaakai-tziriri kaari kimisanta-tsini. Irootaki itasonka-wintantakairi ankamantantanyaari, irojatzi iñaakaitairi arokaiti akimisanta-yitajira.

²³ Thami ankantawaki, papatojiityaa maaroni awiroka-payi, maaroni pamananta-jiitaro pasinita-tsiri ñaantsi. Ari ikyaapaaki kaari kimisanta-tsini, kaari iyomitaaitzi. ¿Airoma ikantapaaki: “¡Isinkiwintatyaa yoka!?”

²⁴ Aajatzi ankantawaki, papatojiita awirokaiti anta pikamantantzi. Ari ikyaapaaki kaari iyomitaaitzi, kaari kimisanta-tsini. Inkimiilo maaroni pikanta-jiitziri yokaiti, irootaki inkinkithasiritananjayaari,

²⁵ iro opoñaantyari ikamanta-kota-najiro okaratz i kinkithasiri-waita-sitari imananiki, ari intyirowanaki impinkathata-najiri Pawa, inkanti: “Omapirotatyaa itsipa-siritami Pawa awiroka-payi aka.”

²⁶ Iyikiiti, iroka pantayitairi aririka papatapipiintajyaa. Kantatsi impanthai-tajyaaro panthaantsi, pasini yomitaan-tatsiri, pasini kinkithataironi okaratz i kimatthata-kaajiriri Pawa, pasini iñaawai-yitairo pasiniyita-tsiri ñaantsi, intzima-yitaji owaako-ñaanitaniri. Tima okaratz i pantayitairi irootaki piwitsikasirita-kaanta-jyaari pasini-payi.

²⁷ Tzimatsi-rika ñaawaitan-tarori pasinita-tsiri ñaantsi, airo ishiki-pirotsi, apatziro inkanti apiti, tirika inkarati mawa. Airo

yakiwaa-jiita yokapayi inkinkithati, iyaawintyaa imatantyaarori pasini. Ontzimatyii intzimi owaako-ñaanitirini.

²⁸ Tikatsi-rika owaako-ñaanitirini, ontzimatyii imairiti tsika papatojiita. Apatziro iñaañaa-siritiri Pawa, ari onkarati.

²⁹ Iriima kamantan-tzinkari-payi, osinitaan-tsitzti inkinkithata-kaanti apiti, tirika mawa. Iriima pasini-payi ontzimatyii inkinkisirya-kotiro kamiitha-rika okaratzi ikamantantziri.

³⁰ Irooma intzimi-rika ikimathata-kaanajiri Pawa, ainiro-rika ikamantantzti pasini, kamiithatatsi imairitawaki inkinkithata-kaantawakita pasini.

³¹ Tima ti onkamiithati iñaawai-jiiti apitiro, yitawakyaro aparoni impoña pasini. Ari onkantyaa iyotanta-jyaari maaroni, witsika-siri inkanta-yitajyaa.

³² Tzimatsi-rika matanakirori inkamantan-tzinkariti, iriitaki matironi iñaakota-nityaa inkinkithata-kaanti.

³³ Aririka yakiwaa-masityaa, kaari Pawa kantakaan-tironi. Iriitaki Pawa santzikoityaa-kaanta-tsiri.

Iroñaaka nonkaman-timiro pasini okaratzi yamita-piintaari ikaratzi ikimisanta-kaitajiri aririka yapatojiityaa tsika-rika-payi:

³⁴ Mairi okanta-piinta-jiita kooya-payi, ti osinitaantsiti añaawaiti. Apatziro onkimisantayiti, tima irootaki ikantai-takiri Ikantakaan-titaniki.

³⁵ Tzimatsi-rika onintziri oyotiro, osampitiri oimi anta owankoki. Ti onkamiithati oñaawaiti kooya aririka yapatotaityaa.

³⁶ ¿Pikinkithasiri-jiitama awiroka-payi

omapoka-kaanta-kirori pikinkithata-kaantziro iñaani Pawa? ¿Pikinkisiryama awirokaiti apatziro pikarajiitzi pikimisantzin-karitzi?

³⁷ Tzimatsi-rika anta kantatsiri “Naaka kamantan-tzinkari, antaiki-siri nokanta naaka,” ontzimatyii iyotimi yoka iriitaki Awinkathariti kantakaarori nosankinatan-tamirori iroka.

³⁸ Tirika inkimisantayiti yokapayi, airo pikimisantziri aajatzi irirori.

³⁹ Iyikiiti, ontzimatyii pamina-mina-pirotairo imata-kayi-tajimiro pikamantanta-yitaji. Airotzimaita pimapirotziro pintzika-tzika-yitairi ñaawayitzirori pasinita-tsiri ñaantsi.

⁴⁰ Irooma aririka pantayitairo iroka-payi, ñaakotaniri pinkanta-wintyaaro, santzikoi-tiini pinkantyaa.

15

Yañaanta-jyaari kamayita-tsiri

¹ Iyikiiti, nonintzi nonkinkithasirita-kayimiro tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi okaratzi nokinkithata-kimiri, oisokiro piwanajiro pikimisantanaji.

² Irootaki wawisaako-sirita-jimini, aikiro-rika poisokirota-nakityii-yaaro okaratzi nokinkithata-kaakimiri. ¿Ampinaasi-waitakama pikimisanta-yitanaji?

³ Iroka kowapirota-chari ikamantai-takinari naaka, irootaki nokaman-takimiri awiroka-payi, nokantzimi: Ikamawintakai Saipatzii-totaari okantakaaro akaaripiro-waitaki, imatajiro imonkarata-kaajaro okaratzi ikinkithata-koitakiri Sankinarintsi-piroriki.

4 Ipoñaa ikitaitakiri, okanta mawatatsiri kitaitiri, ipiriintai-tairi. Irojatzi ikinkithata-koitzitakari Sankinarintsi-piroriki.

5 Ipoñaa iñaakajari Cefas, iñaakaari maaroni 12 iyomitaani. *

6 Iñaakaari aajatzi oshiki apaitziri iroñaaka "Iyikiiti," 500 ikarajiitzi. Ainiro yañaayitzi oshiki iyki-payi, ari makoryaa-yitaki pasini-payi.

7 Ipoñaa iñaakaari Jacobo, iñaakaari aajatzi maaroni Tyaantaariiti. †

8 Naaka owiraanta-paakarori iñaakaana, osiyawaitakaro naaka ampoita-tsinimi nontzimi.

9 Naakataki aajatzi aparoni karatana-jiriri Tyaantaariiti, yanaayitana maaroni pasini. Tityaa apantaa-jatyaaromi impaitaitina "Tyaankaari," tima nowasankitaa-waitakiri kimirisanta-najiriri Pawa, apatowinta-naariri tsika-rika-payi.

10 Iro kantacha ti aminaasi-waityaa inisironkapirotaana Pawa, tima iriitaki kantakaa-karori Notyaankaa-ritan-taari. Naakataki antawai-pirotaa-tsiri, nanairi pasini-payi okantakaantziro nantasi-waitakari pairani. Ti naaka matasityaaroni apaniroini, Pawa nisironkataanari nomatan-taarori.

11 Irootaki nosankinatan-tamirori okaratzi nokinkithata-piintakiri, irojatzi ikinkithata-piintakiri aajatzi pasini Tyaankariiti. Irootaki pikimisanta-yitairi awiroka.

12 Tima nonkinkitha-yitajimiro ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari iwamaawitai-takari, ¿paitama

---

* **15:5** Cefas = Pedro. † **15:7** Jacobo = Santiago, iririntzi Jesúz.

pikantantari: "Airo añaayitaji ankamaki-rika?"

¹³ ¿Pisiyaka-tziima ti ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari?

¹⁴ Ari onkantyaami, apinaa-siwaitaka naaka nokinkithataki, apinaa-siwaitaka awiroka-payi pikimisanta-jiitaki.

¹⁵ Kimiwaitaka nothaiyakami nokinkithata-kota-piintakiri Pawa, nonkantanta-piintaki: "Pawa opiriintairi Saipatzii-totaari, ari inkimitaaitajairi aroka-payi."

¹⁶ Ari onkantyaami airo ipiriinta-yitaami kamayitain-tsiri, tira impiriintzi-taa aajatzi Saipatzii-totaari.

¹⁷ Tirikami ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari, pampinaa-siwaitaka awiroka-payi pikimisanta-yitai. Aikiro pinkaarapiro-yitatyiimi tikatsi pyaakota-jiminimi.

¹⁸ Aritakimi pyaapiro-waitakami ikaratzi makoryaa-yitain-tsiri, anpinaasi-waitakami yawintaa-naari Saipatzii-totaari.

¹⁹ ¡Inkanta-machiitajaimi arokaiti! Anpinaasi-waitakami awintaa-naari Saipatzii-totaari, anpinaasi-waitakami okaratzi ayaakoniintajiri, añaaminth-a-waita-sitaka kapichiini iroñaaka. Omapiro-waita-kayimi.

²⁰ Iro kantacha ti ari onkantya. Tima ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari ikamawitaka. Iriitaki matakirori yitakaantaro yañaaji, ari inkanta-yitajyaari apaata ikaratzi makoryaa-yitain-tsiri.

²¹ Iroka okanta-kota iroka: Pairani, tzimatsi yantakiri aparoni atziri poñaakaan-takarori

akaamani-yitzi maaroni. Iro kantacha iri-itaki aajatzi aparoni atziri poñaakaan-taarori ampiriinta-yitaji maaroni akamayi-witaka.

²² Irootaki akaamani-yitan-taari maaroni okantakaan-tziro ashininkai-titari Adán. Iro kantacha aritaki añaayitaji maaroni okantakaan-tziro ashininka-siritaari Saipatzii-totaari.

²³ Iroka tsika okanta-kota iroka: Iriitakira Saipatzii-totaari itaarori ipiriintaja. Aririka impiyaji apaata, aritaki iwiriinta-pajiri ikaratzi yasiyitaari irirori.

²⁴ Omipoña onthonkajyaa maaroni, yapirotajiri Saipatzii-totaari ikaratzi pinkathari-waita-sitachari, ikaratzi otzimimo-waita-sitari isintsinka. Iriitaki Saipatzii-totaari matakaa-jaironi arokapayi yasitan-tairi Pawa, matzirori Ipinkathari-pirotzi.

²⁵ Tima yitairon-katakaro iroñaaka Saipatzii-totaari ipinkathari-wintantzi, irojatzi apaata omonkaratan-tapaa-kyaaři yiitsinampaajiri ikiisanaintani-payi. ‡

²⁶ Owiraantyaaroni ikiisanaintani yiitsinampaajiri irootakira "Kaamanitaantsi," inkimitakaantajiro atzirim onatyii yapirotairo.

²⁷ Tima ikinkithata-koitzi-takari Saipatzii-totaari, ikantaitaki:

Tzimatsi matakirori yiitsinampaajiri maaroni. Iro kantacha ikaratzi ikantakoi-tziri aka "maaroni," tira inkantai-tatyii iriitaki Pawa yiitsinampayii-tairi, iriitaki Pawa kantakaa-jaaroni imatantai-tyaarori maaroni.

---

‡ **15:25** yiitsinampaajiri = makoryaakitz-jaantsi

²⁸ Aririka impinkathari-wintajiro Itomi maaroni, irijatzira Pawa pinkathari-wintaironi, tima ari ikina-kayirori Pawa impinkathari-wintantajyaarori maaroni tzimayita-tsiri.

²⁹ Airomi yañaayitajimi ikaratzi kamayitain-tsiri, ¿paitama ikiwaawintan-taitariri kamaintsiri?

³⁰ Aajatzi okimi-tzitari, airomi ipiriintai-taami, ¿paitama añaanta-piinta-karori aroka-payi ipatzima-wintha-waitaitai?

³¹ Iyikiiti, ¿Pithainkanama? ¿Kaarima naaka kimosiriwinta-wintsimiri nokimisanta-kaayitajimiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari? Tima omapirota-tyiyyaa iroka, asi owairo maaroni kitaitiri inintaitzi iwamaitina.

³² Ari okimi-tzitakari aka nosaiki Efeso-ki, imaimani-waitakina katsima-waita-tsiri. Airomi apiriinta-yitaami, antsipa-yitajyaarimi irirori-payi, nonkanta-waita-sita-kyaami:

Thami anintaa-waita-wakyaa, awawaityaa, irawaiti, oimosirinka-waityaa. Aamaasityaa iro ankami.

³³ Irootaki paamawintan-tyaari awiroka otzimikari pikinakaa-sitani. “Airo pitsipa-winthatari kaari-pirori, pimatziro-kari.”

³⁴ Pinkinkithasiritajyaa kamiitha. Airo pikinasi-waita. Kimitaka tzimatsi pikarajiitzi awirokapayi ti piyota-kotaa-jatiri Pawa. ¡Pasikiwintaantsiwaitaki!

³⁵ Kimitaka tzimatsi anta kanta-siri-waita-tsiri: “¿Tsikama inkinika impiriintaji tonkitsi-poroki? ¿Tsikama onkinika iñiitairo iwatha?”

³⁶ ¡Masontzí! Kantatsi asiyakaantiro tsika okanta okithoki pankirintsi. Tima

aparoni okithoki kaari sampiikita-tsini aririka impankitaitiro, asi owiro onkara-matsiti aparoni okithoki. Airo iñiitajiro onkithoki-pirotai.

³⁷ Iroka okithoki pipankita-piintziri apakithokiro okantawita, iro kantacha aririka oshookanaki pasini onkanta-waita-najyaa. Tima ti pimpankita-piintiro oshooki-mataki pankirintsi. §

³⁸ Tima iriitaki Pawa shookakaa-yitzirori otzimayitantari owatha okaratzi inintziri irirori. Iriitaki nasitakaa-yitarori ishookakaayitziro, okaratzi tzimayita-tsiri pasiniyitasiri pankirintsi.

³⁹ Akaratzi otzimayitzi awatha, ti osiyawakaaiyaa. Thami asiyakaan-tawakiro arokapayi atziritzi, tima anasiyita awathaki, onasiyita iwatha antami-wiri, tsimiri-payi, aajatzi simapayi.

⁴⁰ Aajatzi ikimiyita inkiti-wiri ti isiyayitajai akantayita aroka-payi osaawi-wiri. Otzimimotziri inkiti-wiri iwaniinkaro, ti onkimityaaro awaniinkaro aroka-payi.

⁴¹ Tima onasitaa iwaniinkaro ooryaatsiri, iwaniinkaro kasiri, aajatzi irasi impokiro-payi. Tzimayitatsi impokiro kaari kimiyyitaarini pasini.

⁴² Ari ankantajyaa aroka-payi ampiiriintajirika. Tima inkitata-piintaitziro awatha, ari ositzitziri, iro kantacha aririka ipiriintai-tajiro apaata, pasini onkanta-najyaa airo ositzitaji.

⁴³ Aririka inkitaitiro awatha, manintaaro

onatzii, iro kantacha aritaki ipiriintai-tajiro awaniinkatan-tajyaari. Ti aawyaawaaita-niti iroñaaka awatha, iro kantacha aritaki iwiriintai-tajiro apaata ontziman-tajyaari osintsinka.

⁴⁴ Okaratzi ikitaitziri awatha tzimawita-chara osiri. Iro kantacha aririka ipiriintai-tajiro awatha, aritaki ontzima-yitaji atasorinka. Ari inkanta-jyaari maaroni añaayitziri otzimi isiri, irootaki ayotanta-yitari tzimatsi pasini awatha tzimaatsini atasorinka.

⁴⁵ Ari okanta isankinata-koitakiri itanakarori atziri, yoka Adán, ikantaitzi:

Iro itanakarori yañaanaki, ipoñaa otzimanaki isiri.

Iriima yaatapaa-kirini siyapaa-kyaarini, otzimi-motziri irirori itasorinka, iriitaki añaasirita-kaanta-tsini.

⁴⁶ Ari akantayitari. Ti otzimimo-witai atasorinka owakiraini. Tima iro itanakaro otzimanaki asiri, impoña ontzima-yitaji atasorinka.

⁴⁷ Tima yoka itanakarori pairani atziri, kipatsi yaitaki, iwitsika-pithai-takiri. Iriima apitita-tsiri atziri, inkitiki ipoñaakaro irirori.

⁴⁸ Tima tsika ikantaka iwitsikai-takiri kipatsi-pitha yoka itakarori atziri, iriitaki osiyakari aroka-payi. Iriima inkiti-wiri-payi, iriitaki osiyakariri poñainchari inkitiki.

⁴⁹ Ari ankanta-yitajyaari aajatzi aroka-payi. Tima asiyawitakari atzimayitaki yoka iwitsika-pithai-takiri kipatsi, iro kantacha aritaki asiyayita-jyaari poñainchari inkitiki.

⁵⁰ Iyikiiti, iroka okanta-kota okaratzi nokantakiri: Airo okantzi isaikayitaji ipinkathari-wintantzi Pawa ikaratzi tzimayita-tsiri iwatha,

iriraani, sitzita-tsini iwatha. Iriitaki saikaatsini anta inkarati kaari sitziyitaa-tsini iwatha.

51 Pinkimi nonkaman-timiro kaari iyotakoitzti pairani. Iroka: Ari impasinita-kaayitai maaroni aroka-payi. Iro kantacha airo añaayitziro maaroni aroka-payi amakoryaayiti.

52 Apaata owiraanta-paakyaaaroni kitaitiri, omapoka-sitajyaa intyootai-tapaji. Apathakiro onkanta-paintyaa iroowaitaki amachooka-paintimi. Ari ipiriintai-tajiri kamayitain-tsiri, yañaanta-yitajyaaro wathatsi kaari sitzita-nita-tsini. Irooma maaroni aroka-payi añaayitaa-tsiri impasinita-kaayitai.

53 Okaratzi awathatari iroñaaka sitzinitatsiri, impasinita-kayi-tairo airo ositziwaitantaja. Akaratzi akaamani-waita-nitzi iroñaaka aritaki impasinita-kaayitai, añaanita-tsiri ankanta-yitajyaa.

54 Aririka omonkaratakyaa apaata iroka, ari omonkarata-jyaari okaratzi isiyakaa-wintatapiro “Kaamanitaantsi,” osiyaarimi atziri, ikantaitaki:

Yoka ipaitai-takiri “Oitsinapantaaniri,” yapirota-jiro ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi.”

55 ¡Kaamanitaantsí! ¿Kantatsima piitsinampaantaji iroñaaka?

¡Kaamanitaantsí! ¿Tzimatsima iroñaaka pithoyini?

56 Okaratzi siyakaa-winta-chari aka othoyini, irootaki kaari-pirotaantsi. Irootaki Ikantakaantaitsiri oyotakairi tzimatsira akinakaa-sitani.

57 Iro kantacha nopaasoonkitziri Pawa, tima iriitaki matakayirori aroka-payi aitsinampaantaarori, ityaanta-kainiri Jesús Saipatzii-totaari yiitsinampaan-taarori "Kaamanitaantsi."

58 Iyikiiti, ontzimatyii piriipiota-piinta-yitaji, pantawaita-piintainiri Awinkathariti. Tima piyoyitaji awiroka ti paminaa-siwaityaa, iriitaki Awinkathariti matakayi-mirori.

16

Kiriiki ityaantai-tziniriri ikaratzi ikimisanta-kayi-tairi

1 Iroñaaka nonkinkithata-kotiri apiyotziri kiriiki antyaanki-niriri kimisantzin-kariiti. Nonkaman-timiro awirokaiti okaratzi nokantayitakiriri Galacia-satzi. *

2 Aririka papatota-piinta-jiityaa, ontzimatyii pookayiti kapichiini tzimi-motzimiri. Airo nopomirintziwintan-tapaakaro naaka, aririka nariita-kyaaami pinampiki. †

3 Aririka nariita-kyaaami kantatsi piyosiiti aanakirini kiriiki anta Aapatyaaawiniki yaanakiro aajatzi nosankinari-payi.

4 Awiroka-rika nintatsini noyaata-nakiri naaka, aritaki nontsipata-nakyaari.

Ikinkithasiritari yantiri Pablo

5 Airo nariitzitami, nitapaintyaaro nojati Macedonia-ki, impoña nowiraanta-paakyaaro pinampiki.

---

* **16:1** kimisantzin-kariiti = kitisiriri   † **16:2** papatota-piinta-jiityaa = itapiintarori kitaitiri = domingo

⁶ Aririka nariita-kyaaami, aamaa-sityaa osamani nosaiki-mota-nakimi, kimitaka ari nonkyaarontsita-kotiri anta. Impoña pintyaankajina tsika-rika nonintziro nojataji.

⁷ Tira noninti naaka nariita-paintyaami kapichiini. Nonintatzii osamani nosaiki-mowaita-paintimi, iriirika Awinkathariti sinitinaroni.

⁸ Irojatzira nosaikaki naka aka Efeso-ki, irojatzi ariitan-takyaari kitaitiri yoimosirinkai-tziro Awiitaantsi.

⁹ Iro nokantantari tima ainirotatsi aka oshiki nantana-jiniriri Awinkathariti, kamiitha okanta noñaakiro. Tima tzimatsi aajatzi oshiki maimani-winthata-kinari.

¹⁰ Aririka yariita-kyaaami Timoteo, paakamiithata-wakiri, tima irijatzi antawaita-jiniriri Awinkathariti, ari isiyana naaka.

¹¹ Ti onkamiithati intzimayiti pinampiki maninta-waitirini. Iro kamiithatatsi paapatyaa-wakyaari, irojatzi impiyan-tajyaari nosaiki naaka. Tima oyaawintyaa nowakiri impiyi intsipata-kyaaari pasini-payi iyikiiti.

¹² Iriima iyiki Apolos, nokantakiri intsipata-nakyaaari ikaratzi nontyaanka-jimiri awiroka-payi. Iro kantacha ti ininti ijati irirori. Añaawakiro aririka imatakiro apaata.

owiraantarori withataantsi

¹³ Paamawintyaa awiroka-payi, poisokirotyaaro pikimisanta-nakiri, sirampari pinkanta-nakyaa, pisintsi-siriyiti.

¹⁴ Aririka pantzi-mota-wakai-yaaro ompaityaa-rika, pitakotani pinkanta-wakaa-najyaa,

¹⁵ Iyikiiti, piyojiitziri awiroka-payi saika-pankotziriri Estéfanas, iriitaki itanakarori ikimisanta-yitanaki pinampiki Acaya-ki. Ikamaita-naaro iriroriiti yantawai-winta-najiri kimisantzin-kariiti.

¹⁶ Nosintsi-thatimi awiroka-payi pinkimisan-tairi irirori-payi, pinkimita-kotyaari ikaratzi yantawai-jiitzi, akowinta-naarori.

¹⁷ Oshiki nokitzimo-siritaki noñaakiro yari-itakana Estéfanas, itsipata-paakari Fortunato aajatzi Acaico. Iriitaki owakowinta-paakimiri awiroka-payi ti onkantatyii parijiityaa aka,

¹⁸ pitapi-siritan-tyaanari. Iriitaki otapi-sirita-paakamiri aajatzi awiroka-payi anta. Pimpinkatha-yitawakiri.

¹⁹ Iwithayitami apatowinta-piinta-kariri Pawa maaroni nampitsi aka Asia-ki. Iwithatzitami Aquila aajatzi Priscila. Ari ikimi-tzita-kamiri ikaratzi apatowinta-piinta-kariri Pawa iwankoki.

²⁰ Iwithatzitami pasini iyiki. Itako pinkantyaa piwithata-wakai-yitajyaa. [‡]

²¹ Iroka nosankinata-jaantani nakoki naaka, nowithatami. Naakataki Pablo.

²² Iwasankitaaitairi kaari itakota-jyaarini Awinkathariti. Impiyi-tzitaiyaa sintsini Awinkathariti.

²³ ¡Onkamintha inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari!

²⁴ Notakotami maaroni awirokaiti, iriitaki Saipatzii-totaari Jesús matakayi-naroni. ¡Omapirowí!

[‡] **16:20** piwithata-wakai-yitajyaa = thoporotaantsi

**Ashéninka Perené
Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New
Testament+)**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ashéninka Perené)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

4937822c-7fbb-5a7c-989d-ccf71fe482a2